Biblioteca
Semănătorul

PERPESSICIUS:

REPERTORIU CRITIC.

Edítura
Librăriei diec.
Arad

www.digibuc.ro

Pretul 15 Lei.

BIBLIOTECA SEMĂNĂTORUL

Perpessicius

Repertoriu Critic

EDITURA LIBRĂRIEI DIECEZANE, ARAD 1925

www.digibuc.ro

Lui
AL. T. STAMATIAD

poetul, colegul de literatură şi mai ales prietenul, sumară mărturie a simpatiei sale, închină, aceste pagini modeste

AUTORUL

Tiparul Tipografiei Diecezane ort. rom. Arad. 1925.

www.digibuc.ro

Câteva Cuvinte.

Aceste notiţe critice reprezintă o parte din recensiile publicate în revista bibliografică „Buletinul Cărţii" pe 1924. Lămurirea se impunea. Ea motivează caracterul lor fragmentar, căutând să împace informaţia curentă cu suggestia critică.

Căci, la dreptul vorbind, nici nu sunt altceva de cât nişte suggestii critice, menite să suscite interesul cetitorului şi să îndemne spre lectura operilor, spre confirmările critice detailate.

Acest interes utilitar, mai mult de cât vreun orgoliu oarecare a fost adevăratul îndemn al adunării lor la un loc. De-aceea notiţele s'au grupat pe categorii şi la fine s'a adăugat un indice de numele autorilor amintiţi.

www.digibuc.ro

De vor fi stârnit cel mai mic interes pentru autorii recensaţi — mulţumirea autorului acestui repertoriu critic va fi fost nemăsurată.

Iar pentru cazul acesta şi pentru cetitorul interesat să consemnăm că bună parte din autorii şi operile înregistrate aci, se vor întâlni în cronicile desvoltate din volumul în preparaţie: **Menţiuni şi medalii critice.**

www.digibuc.ro

Proză

Agârbiceanu (Ion):

Două iubiri, ediţia II; „Cultura Naţională", 1923, 243 pag.

Sunt nuvele şi schiţe din cea mai bună epocă a talentului părintelui Agârbiceanu. Ele înfăţişează o lume, ades întâlnită în opera prozatorilor ardeleni: lume de ţară, lume de preoţi, lumea „inteligenţei", cu destinele lor, cu nevoile şi conflictele inerente. Stăruinţa păstorilor sufleteşti, din satele ardelene, vieaţa acestor călăuze pe căile binelui, lumea pe care Ion Slavici a împământenit-o în chip definitiv, se întâlneşte şi'n opera părintelui Agârbiceanu. Ceeace se adaugă peste atmosfera aceea de familiari-

www.digibuc.ro

tate şi de sfătoşenie caracteristică a epicei ardelene — este o mai adâncă cunoaştere a sufletului omenesc, o scoborâre în abisul mohorât al vieţii celor umili, un pronunţat simţ, am zice, al poeziei acestor condamnaţi. Autorul nu se teme de subiectele dificile: în „Două iubiri", nuvela aceasta cu toate elementele unui roman în embrion, el prinde tot sbuciumul şi tot omenescul unui băiat de preot, prins între iubirea pentru o fată de nobili unguri şi iubirea de ai săi, şi de neamul său. Să spunem: nici o umbră de retorică, nici un arbitrar de ordin etnic, impus de scriitor nu străbate. Totul se petrece — şi acesta e marele merit al lui Agârbiceanu — după legile etern omeneşti, care sunt şi ale esteticei. Dacă am mai amintl de „Luminiţa" şi de „Fefeleaga", aceste, de mult, clasice şi, pe bună dreptate, celebre, schiţe de o sobră realizare artistică, se va înţelege de ce subliniem ca pe un eveniment literar această a doua ediţie a volumului parintelui Agârbiceanu.

www.digibuc.ro

Ardeleanu (C.):

In regatul nopții. Nuvele. „Ed. lit. Casa Școalelor", 1923, 140 pag.

Nuvelele acestui volum al d-lui C. Ardeleanu ni-l arată în mare progres față de operele sale anterioare. E aici o preocupare din ce în ce mai pronunțată și mai serios susținută pentru cazurile întunecate ale psihologiei. Sunt dificultăți pe care le învinge cu o cumpătare de artist desăvârșit. „Strada Visurilor", „Manuscris", „Prăbușirea", conțin cazuri de psicopatologie tratate într'un ritm de halucinantă obsesie. Visurile fantastice ale unui morfinoman, confesiunea unui oaspete al Casei de nebuni, drama sufletească a înfrângerii unui autor dramatic, iată câteva din subiectele d-lui Ardeleanu, desfășurate într'o naratiune închegată și într'o atmosferă de mare sobrietate artistică, indicând și drumul evoluției talentului său.

www.digibuc.ro

Aderca (F.):

Moartea unei republici roşii, „Ancora", 1924. 208 pag.

Proza d-lui Aderca face figură aparte în scrisul românesc contimporan. Ea vine cu preocupări de intelectualitate şi de polemică. Cerebral şi critic, sunt cele două aspecte ale personalităţii acestui scriitor neastâmpărat şi totdeauna interesant. În erarhizarea prozei lui, de sigur, că „Domnişoara din strada Neptun" rămâne până astăzi, mai aproape de idealul unei adevărate creaţiuni epice. „Moartea unei republici roşii", e înşăilarea impresiilor din campania pe Tisa, cu drumul la Budapesta. E un jurnal de campanie al autorului, din care se desprinde o nobilă lecţie de pacifism şi o crudă ironie a mizeriei omeneşti mobilizate. Ceeace face interesul şi farmecul acestui volum e arta cu care Aderca creionează câteva suflete, simple sau complicate şi mai ales pasiunea şi graţia cu care împăiază siluete femenine.

www.digibuc.ro

E şi în cartea aceasta ca în toată opera lui Aderca, o variată galerie de apariţiuni misterioase sau zâmbitoare, o cohortă de fecioare, de dragul cărora, ca un alt Stâlpnic, fuge speriat, şi-şi tulbură insomnia cu chemări pasionate. Între Ilonka şi Tanulmany, — realitate şi himeră — se plimbă, în soarele marşurilor şi'n umbra întunericului, fantazia acestui păgân cuceritor al Budapestei.

www.digibuc.ro

Brătescu-Voinești (I. Al):

Rătăcire. Nuvele, Schițe, Scrisori, „Cultura Națională", 1923, 124 pag.

Povestirile din volumul de față duc în aceeaș lume obișnuită a d-lui Brătescu-Voinești. Sunt creionări grăbite în marginea unor întâmplări și în marginea unor sufleie. Aici desvăluirea unei drame sângeroase, unei „rătăciri" venită ca o năpastă din tainițele nepătrunse ale vieții. Dincoace țintuirea unui erou fals, (fariseul) așa de frecvent vremurilor de prefacere socială de după răsboiu, dincolo convorbiri sfătoase și neliniștite, „scrisori" pe grave teme filozofice. Volumul sfârșește cu un fragment: „Mache Dumbrăveanu", dintr'un roman pierdut al d-lui Brătescu-Voinești și care nu oferă indicații îndestulătoare despre ce ar fi fost romanul. De sigur însă: un roman de moravuri, căci în majoritatea ei opera autorului lui „Niculăiță Minciună" este o pictură a moravurilor societății românești. Așà cum se prezintă, în calmul lui, volumul de față e un popas în drumul spre alte opere.

www.digibuc.ro

Bucuța (Emanoil):

Legătură roșie (Cartea vremii) No 1. Colecție enciclopedică îngrijită de Nichifor Crainic „Ediția Fundației Principele Carol", 1925, 96 pag.

E romanul năpastelor abătute pe capul unei văduve dintr'un sat, în Ardeal. Când îi vine vestea că bărbatul pe care 'l aștepta și care se întorcea din America, i-a murit în Elveția, femeia își înșeală desnădejdea în stăruința cu care muncește pentru copii. Pe cel mai mic îl va da la învățătură pe cel mai mare, care se purta cu o legătură roșie la gât îl va ține pe lângă casă tovarăș la muncitul țarinelor. Copilul era de felul lui tăcut, cu o nedumerire în ochii care priveau departe, în lungul drumului, îndrăgise pe pădurarul satului și se împrietenise cu copilul acestuia, un băiat slab și lunatic, născut așa din spaima unor iele care vrăjiseră pe pădurar. Văduva își ținea de aproape copilul și acesta nu-i ieșea din voe. Îndrăgostit într'un rând de fata unui meșter fierar tăbărât în

www.digibuc.ro

satul lor, văduva intervine şi strică planurile tinerilor. Flăcăul ascultă şi de data asta. Cu războiul care începuse, un ofiţer găzduit tocmai la văduvă, propune să-i ia feciorul pe lângă el. Incepuseră înrolările celor scutiţi. Un obuz absurd îi rătează capul. Legătura roşie e trimeasă în sat văduvei. Ea face copilului o îngropăciune fără de trup cum făcuse şi pentru bărbatu-său. Se desprinde de cortegiu şi se spânzură cu legătura roşie de lemnul Iisus-ului din drum, în vreme ce copilul pădurarului urlă la luna ce tocmai răsăria. Rezumatul însă smulge tocmai dramatismul situaţiilor şi atmosfera tragică care impresionează. Volumul mai cuprinde şi alte schiţe cu imagini din deltă sau podgorii, minunate ca descrieri, precum „Jălbarul Bălţii" sau „Prisaca din podgorii".

www.digibuc.ro

Cornea (George):

Nebunia Lumii, roman, „Poporul", 1924, 165 pag

Locotenentul Emil Olaru, eroul romanului, e o fire blândă de felul lui. Răsboiul pe care l-a cunoscut în toate amănuntele îl desgustă prin toate ororile inerente. Acum ia parte, cu divizia de vânători, căreia îi aparţine dela început, la campania de pe Tisa din 1919. Cruzimi se petrec de ambele tabere. Căpitanul Modrogan, ardelean de origină, are de răsbunat victime, în familia lui, de-ale Ungurilor. In Tarcany, arde catedrala în care se refugiaseră femei şi copii. Toate acestea deprimă pe Olaru. Dar mai ales scena nedreptei execuţii a contelui Desjöffy, din casa căruia se trăsese de soldaţi unguri cari omorâseră un ofiţer român. Copiii sunt luaţi prizonieri. Emil Olaru se îndrăgosteşte de Iulia Desjöffy. Compasiunea şi deosebita lui atenţie la suferinţele ei, îl fac drag Iuliei. Emil îşi fereşte captiva

www.digibuc.ro

mai ales de răutatea lui Modrogan, care a observat totul. Emil stărue pentru judecarea copiilor, convins de nevinovăţia lor. Consiliul îi condamnă la 6 ani închisoare. Emil încearcă să treacă pe fată peste Tisa revărsată, cu nădejdea unei revederi după încheerea păcii : Modrogan, spiritul rău, veghează. Omoară pe Emil şi răstoarnă barca îndrăgostiţilor în Tisa.

Povestirea pasionează prin romantismul situaţiilor şi simplitatea tratării. Cadrul pustei e de o distinsă poezie. Caracterul lui Modrogan cam sumar tratat, al lui Emil şi Iulia, eroii dramei, desăvârşit.

www.digibuc.ro

Creangă (Ion):

Opere complecte, cu o prefață de D. Marmeliuc. Cernăuți ed. „Ostașul Român" (Anton Roșca,) 1924, XIV + 410 pag.

Editura „Ostașul Român" din Cernăuți a pornit-o cu dreptul. Ediția operelor complete a lui Creangă e cel mai favorabil auspiciu sub care ia ființă colecția clasicilor români pe care o anunță editura. Volumul începe cu o prefață biografică, succintă și clară a d-lui D. Marmeliuc. Urmează: „Autobiografia" — rezumat a lui Creangă, găsită între hârtiile lui și publicată întâiu în ediția V. G. Morțun; inimitabilele Amintiri din copilărie; „Moș Nichifor Coțcarul" care a cucerit până și sufletele reci ale anglo-saxonilor, cum a dovedit acum vreo doi ani antologia Byng; „Moș Ion Roată" și toate celelalte povești minunat spuse, dela „Soacra cu trei nurori" până la „Harap-Alb", precum și o samă de articole și versuri alcătuite de Creangă în vederea manualelor didactice.

www.digibuc.ro

Fiindcă am amintit de manuale, n'ar fi stat rău să se tipărească din „Contimporanul" an. I (din care s'au reprodus poeziile populare), şi răspunsul lui Creangă la critica făcută de Ion Nădejde „Învăţătorului copiilor". E o pagină de veritabil umor, în care se întâlnesc radicale sunând aşà de c'udat în gura neaoşului Creangă, sau imagini ca aceasta: „D-zeu ne-a găurit pielea în dreptul ochilor ca să putem vedeà greşelile unii altora". Ediţia de faţă cuprinde şi material întru totul inedit: „Lina Catalina", cererea de hirotonie şi demisia din cler, corespondenţă etc. Un glosar cu deosebită grijă alcătuit încheie fericit această prea frumoasă ediţie.

www.digibuc.ro

Cruceanu (Mihail):

Povestiri pentru tine, „Alcalay & Co.", 1924. 149 pag.

Poezia d-lui Mihail Cruceanu se distingea mai ales prin două aspecte: o melancolie a oraşului, cu tristeţele vieţii cotidiane şi o poezie a lucrurilor dela oglinzile de nenumărate stări civile până la elegia trandafirilor galbeni, ca de ceară. Temperamentul său poetic surprindeà tainele lucrurilor, le însufleţià tăcerile şi deaceea atâtea din poemele lui par mici încercări de libreţe lirice. Povestirile sale sunt consecinţa firească a poeziei lui. Liric prin temperament, în proză, el aduce aceleaşi intenţii. Majoritatea povestirilor sunt poeme în proză, în care fabula e simplificată, şi întrebuinţată de dragul unui mister al lucrurilor. Amintirea şi poezia, mai exact elocvenţa lucrurilor sunt cele două teme predilecte. Pe prima, d-sa brodează reminiscenţele pline de poezie din „Copilul blond" cu acel sentiment

www.digibuc.ro

al singurătății, al duioșiei timpului ce trece sau „Clopotul de pension" căruia îi gravează o personalitate plină de poezie și de umor: „Nu e clopot de biserică, căci e ceva mai vesel; nu e nici clopot de drum căci e ceva mai liniștit; e un clopot ce are în glasul lui și puțină răutate, și puțină ironie; câte odată îl simt că se înduioșează, iar alte ori răsună în hohote de râs scoase din toată inima. E un clopot de școală". Aceste antropomorfizări le urmărește d-l Crucianu în majoritatea povestirilor sale. Evantaiul, pălăriile, focul, toate sunt elemente însuflețite, ca într'un basm din ținutul păsării albastre. Toate au câte o taină, câte o durere. Autorul are urechea atentă și sufletul său adesea vibrează cu puritatea și grația unei mimoze.

www.digibuc.ro

Davidescu (N):

Conservator & C-ie, roman, „Ancora", (1924), 303 pag.

Romanul d-lui Nicolae Davidescu trebuie integrat în seria romanelor noastre sociale, precum „Ciocoii vechi şi noui" al lui Filimon, „Tănase Scatiu" al lui Duliu Zamfirescu, „În cetatea Idealului" a lui Dem. Teodorescu ş. a. El altoieşte studiu de caractere şi psihologii interesante pe realităţi desprinse din ambianţa socială. Aici e vorba de destrămarea partidului conservator, înacida atmosferă de după răsboiu. Imixtiunea unor elemente noui (in democratia quotidie novi suboriuntur, spunea Bacon) aduce dezagregarea elementului ponderat, conservator. Disoluţia îmbracă aspectul unei tragedii simbolice. Dealtfel partidul piere odată cu banca pe care elemente lăturalnice, pleava svârlită de vânturile epocii în ograda gospodăriei conservatoare, o pun la cale şi o şi duc de râpă odată cu bunul nume boieresc. Sub

www.digibuc.ro

coloanele acestui templu dărâmat e prins şi cadavrul principelui Vladimir, latifundiar, boier de baştină şi rătăcit în politică şi'n afaceri. El n'a urmat pilda izolării, urmată de Vraca, sau a unei demne şi de admirat distanţe, practicată de şeful partidului Toma Bărăgan. Unitară şi nobilă figură aceea a lui Toma Bărăgan. Un estet al vieţii. O galerie de tipuri, dela femeia rece şi diabolică, emblema femenină a partidului, Tory Clopotaru, şi până la ex şi viitorul excroc, simplu, cinic şi firesc, Muştiriu, o lume de ziarişti, politicieni şi boieri, cari, toţi, pun umărul unul mai mult altul mai puţin, să dea în şanţ vechiul car, bine legat, cel puţin în aparenţă, al partidului conservator.

Scrisul d-lui Davidescu, sobru, nud, de cronică, înflorit din loc în loc cu oaze de stil şi graţie, slujeşte acestui roman de o atrăgătoare lectură.

www.digibuc.ro

Dongorozi (Ion):

Filimon Hâncu. Nuvele şi schiţe. „Cartea Românească", 1924, 143 pag.

In pleiada tinerilor prozatori români, locul d-lui Dongorozi e bine hotărât. Activitatea sa publicistică, răspândită într'un mare număr de reviste, şi mai ales în „Năzuinţa" dela Craiova, în conducerea căreia ia o însemnată parte, ni-l arătase ca pe una din tinerile forţe ale scrisului de astăzi. Volumul e cel mai sigur dintre aparatele de verificare. „Cum s'o despărţit tanti Veronica" publicată anul trecut, făcuse dovada acelor calităţi, bănuite în pripa lecturilor. Un frumos simţ de observaţie, un scris nervos, un dar de a portretizà, un dramatism al naraţiei, calităţi care câştigă simpatia lectorului. Scrisesem şi însemnasem atunci, ca pe un păcat de ocolit: cursivitatea prea mare a povestirii... In dorul povestirii, autorul planà peste taine şi eroii lui apăreau prea schematici. Volumul de faţă e în plin progres faţă de celălalt.

www.digibuc.ro

Ion Dongorozi nu evită scenele brutale şi hazardate. El aminteşte mult de sadismul eroilor primului Sadoveanu. Dar, în acelaş timp, ce evocare duioasă a unui toiu de iarnă, a unui iarmaroc şi-a orăşelelor de provincie, cu vieaţa simplificată şi paşnică! Proza românească are în Dongorozi o rezervă din cele mai sigure.

www.digibuc.ro

Dongorozi (Ion):

La hotarul Dobrogean. „Scrisul Românesc"
1924, 82 pag.

Al treilea volum de nuvele şi schiţe ale tânărului scriitor craiovean — apărut, de astădată într'o elegantă execuţie tipografică — întăreşte buna părere pe care ne-o făcusem despre talentul şi resursele d-lui Dongorozi. Intr'un număr anterior am stăruit vorbind de „Filimon Hâncu" asupra firescului său dar de povestitor. Bucăţile volumului de faţă nu-l desmint. Un spirit de observaţie ascuţit, un dialog nervos, o naraţie succulentă. Iată însuşiri care fac dintr'un scriitor un agreat al publicului. Tocmai de aceea ne vom permite să strecurăm — un sfat? nu, — cât intenţia unei suggestii. Vorbeam şi'n celălalt rând despre panta naraţiei cursive de care trebuie să se feriască d-l Dongorozi. Acum, la al treilea volum, şi pentrucă un progres cu dela sine pornire se observă, se poate spune: trebuie să angajeze toate

www.digibuc.ro

calităţile sale în slujba unor destine mai detailate şi pe o durată mai mare. Evident durată sufletească. Acest mijloc de control şi de stimul, e necesar artei d-lui Dongorozi şi ca o înoire a cadrelor sale. Un roman, cu toate riscurile îi va da posibilitatea să-şi conjuge, în felurite şi atente evoluţii, însuşirile şi va scăpà de anecdoticul, de care pare ameninţat.

Alminteri, numai bune cuvinte se pot spune despre atâtea din schiţele şi nuvelele volumului de faţă. Ele se cetesc cu interes. „La hotarul dobrogean", „Kir Vasile Bălănescu" şi „Licăr mistuit" sunt tipice pentru nuvela schematic concentrată, cuib de intenţii pentru mai mari desvoltări. În special „Licăr mistuit" cu poezia interiorului bătrânesc înseninat de frageda existenţă a unui copil lepădat — poezie duioasă, rar întâlnită între calităţile viguroase ale d-lui Dongorozi — cheamă regretul că o astfel de întâmplare nu e urmărită în filele numeroase ale unui roman.

www.digibuc.ro

Bucura Dumbravă:

Cartea Munţilor, ediţia II-a revăzută şi adăugită, cu 11 ilustraţii. (Hanul Drumeţilor. „Bibl. literară No. 1"). „Cartea Românească" 1924, 113 pag.

Vade-mecum al drumeţului, călăuză sfătoasă şi cu haz, poemă sacră a frumuseţilor naturii, a mirajului munţilor, cartea aceasta e sortită unei celebrităţi de antologie. Are toate calităţile pentru aceasta. Porneşte dintr'un gând curat. E închinată tineretului, pe care-l vrea crescut în cultul muntelui, singurul în măsură să aducă aceà atmosferă sănătoasă, morală şi materială, în care să înflorească frăţia zilelor mai bune de mâine. Gândul e slujit de minune de arta scriitoarei. Nu e sfat lăsat de o parte. „Excursia trebuie să fie şi ca o operă de artă". Pentru aceasta trebuesc organizate: începutul, — exactitatea — îmbrăcămintea („estetica este tot atâta de însemnată pe munte ca în saloane"), hrana, tovărăşia, etc. Şi sfatul vine blând şi insinuant din amin-

www.digibuc.ro

tirile vii ale scriitoarei, din întâmplări despre oameni dela munte. Cu tot meritul practic al acestei cărți, nu mă pot opri dela plăcerea de a stărui asupra calităților ei stilistice și asupra atmosferei de divinitate în care scriitoarea îmbracă muntele și vegetația lui. Paginile despre focul în pădure și despre varietățile focurilor după lemne, sau capitolul florilor, cu exaltarea aceea lirică a smirdarului, parfumat și încins, pe coastele Bucegilor, se cetesc în acel ritm care amintește când solemnitatea stilistică a lui Odobescu când imnul pentru Ardeal, al lui Bălcescu. Florile Bucurei Dumbravă, te fac să înțelegi de ce Agnès, fiica lui Indra, coborîtă pe pământ să cunoască chinurile oamenilor, ar fi suportat caznele căsătoriei mizere, de ar fi avut o floare, măcar o floare, să-i înfrumusețeze odaia.

www.digibuc.ro

Gane (Constantin):

Pe aripa vremei. Tip. Steaua, str. Vasile Lascar 40 bis. Bucureşti, 1923, 131 pag.

„Începuturile neamului Gănesc nu sunt bine cunoscute. Unii zic că s'ar trage din Adam şi Eva, alţii spun dimpotrivă că din Goril şi Şimpanzeu. Şi dacă nu se pot înţelege oameni cu vază ca Moise şi Darwin, ce pot şti eu?" Aşà începe genealogia d-lui Const. Gane, lăsând dela început să se întrevadă şi obiectul operei şi spiritul. Genealogia se întinde dela întâii Găneşti maramureşani până la cei din Bârlad, din sec. al XIX-lea, bazată pe documente publice ca şi pe hârtii de familie. E o evocare meşteră de timpuri şi oameni din istorie, făcută în acel spirit de glumă moldovenească, aşà de propriu autorului. Într'adevăr: deşi operă istorică, această genealogie departe de a fi aridă, se ceteşte cu cel mai mare interes pentru arta cu care scriitorul însemnează filiaţiile cele mai întu-

www.digibuc.ro

necate, şi întreţese scene şi portrete din trecut ridicând volumul la rangul unei adevărate opere literare. Capitolele în care autorul tratează „despre începuturile unei boli ereditare în familie: boala scrisului", începând dela Spătarul Costachi Gane, traducător din Balzac, şi până la Nicu Gane, căruia îi consacră duioase pagini de amintiri personale, trădează şi oarecare maliţiozitate la adresa scrisului contimporan, dând cărţii un farmec de povestitor şi ursuz şi cu haz.

www.digibuc.ro

Grămadă (Ion):

Scrieri literare, cu un studiu asupra vieţii şi operei lui, de Const. Loghin. Cernăuţi, „Glasul Bucovinei", 1924, XXXI+123 pag.

Ion Grămadă a fost unul dintre fruntaşii tinerii generaţii de intelectuali bucovineni. Studiul d-lui Loghin urmăreşte în amănunte cariera de scriitor şi luptător naţional care a mers până la sacrificiul vieţii, a lui Ion Grămadă. El a căzut în luptele dela Cireşoaia, în 1917. Volumul adună o parte din opera de prozator a scriitorului bucovinean Sunt schiţe cu caracter romantic sau schiţe din viaţa ţărănească bucovineană peste care se ridică mai ales povestirile istorice ca „Nunta Domniţei Maria cu Ianuş Radziwil (1645)" şi Nunta Domniţei Ruxanda". Calităţile de povestitor ale lui Grămadă au şi ascunzişuri nebănuite. Aşà de pildă „Grota din Adelsberg" surprinde cu un dar al descrierii rar întâlnit în literatura noastră. Misterioasa grotă trăeşte în descrierile lui Gră-

www.digibuc.ro

madă ca un basm imaginat de un opioman. E păcat că monografia d-lui Loghin nu cuprinde toată opera şi mai ales lucrările de istorie literară ale lui Grămadă, de pildă contribuţiile lui la studiul vieţii şi operei lui Eminescu care ar trebui popularizat.

www.digibuc.ro

Lucia Mantu:

Miniaturi. Schiţe şi impresii. Iaşi, „Viaţa Românească", 1923, 146 pag.

Unul din premiile acordate, anul acesta de către S. S. R. a aruncat în atenţia publicului fiinţa literară a Luciei Mantu. E un bun prilej pentru cronicar să revie asupra volumului „Miniaturi", unul din cele mai personale ale timpului din urmă, care n'a trezit, tot ecoul şi tot interesul pe care-l merită, în înţelegerea contimporanilor. „Miniaturi" cuprinde o serie de schiţe din lumea copiilor sau din lumea sentimentelor feminine. Portrete pitoreşti, pantomime şi marionete regisate cu indiscreţie de arta unui observator maliţios. Lucia Mantu posedă arta subînţelesului decent, spiritul de observaţie care trece dincolo de epiderma eroilor, un suflu de poezie care înţelege şi idealizează viaţa. Volumul e de o unitate cuceritoare: sensibilitatea poetei îmbrăţişează totul şi lirismul ei îl simţi prezent, cu o lacrimă

www.digibuc.ro

duioasă în colţul ochilor iscoditori. Lucia Mantu e o lirică îndrăgostită de sufletele tăinuite şi sfioase ale eroilor săi. Ironia sobră cu care prezintă un mediu şi oamenii din el, humorul din atâtea schiţe: „Busuiocul", „Stoicism", „Geneza lirismului", „Domnul Katz", etc etc., ne-o arată ca pe o umoristă desăvârşită, dela care putem aşteptà lucrări în proporţii mai mari. Autoarea „Miniaturilor" ne va da, de bună seamă, romanul pe care calităţile volumului de faţă îl anunţă.* Literatura noastră femenină aşà de săracă în talente epice, va aveà în Lucia Mantu o fruntaşă.

---

*Autorul acestor rânduri s'a dovedit un fals profet. „Cucoana Olimpia", romanul laureat al Luciei Mantu e din pasta spirituală mult inferioară „Minuturi"-lor.

www.dacibuc.ro

Macedonski (Alexandru):

Proză aleasă (Autorii Moderni Români), „Ed. literară „Casa școalelor", 1923, 157 pag.

Nuvelele și schițele lui Alexandru Macedonski completează, în chip fericit, personalitatea literară a poetului „Umbrei de dincolo de Styx" și al „Nopții de Decemvrie". Aceleași calități de bogată fantezie și aceeaș solicitudine formală. Și aici, ca și'n atâtea din poemele lui în versuri, străbate o undă de satiră, mai atenuată însă și lipsită de retorica atâtor poezii.

In majoritatea lor, aceste schițe și nuvele, definesc tabloul vremurilor de acum 50 ani, în București și'n țară. Deaici și-o oarecare mireazmă arhaică a vocabularului și-un ton al stilului care aduce mult cu narația lui Filimon, din „Ciocoii vechi și noui". Schițe de atmosferă ca „Verigă țiganul", „Cămătarul", ș. a., nuvele de fantazia și simbolul inimitabilei „Intre cotețe", „Nicu Dereanu" cu odiseea și tragicul unei vieți

www.digibuc.ro

de student-funcţionar, sacrificat de brutalitatea Bucureştilor, grotescul pitoresc din „Drama Banală", aceà înmormântare la Craiova, pe vremea plebiscitului pentru Domn Străin, şi mai ales „Pe Drum de Poştă" cu chinuitoarea tortură a femeii care face drumul Craiova-Bucureşti, în careta cu 12 cai de poştă, într'o goană oarbă şi în nesiguranţa nenorocirii ce-o aşteaptă, sunt tot atâtea documente indispensabile biografului lui Alex. Macedonski ca şi tot atâtea creaţii artistice ale epicei române.

www.digibuc.ro

Minulescu (Ion):

Roşu, Galben şi Albastru, roman. „Cultura Naţională" 1924, 222 pag.

Spiritul inventiv al poetului Ion Minulescu trebuiă să se vădească şi cu prilejul acesta. Virtuosul „Romanţelor pentru mai târziu" erà tentat de această nouă experienţă: (Se ştie că noutatea şi independenţa i-au fost întotdeauna cele două sfetnice). Minulescu scriind romanul tricolorului! Şi minunea a fost cu putinţă. Dar ce strălucire capătă toate acele evenimente ale războiului nostru sub pana lui abilă! In ce colori le zugrăveşte bogata lui paletă!

Romanul e confesiunea lui Mircea Băleanu, — alias autorul — scriitor şi ziarist, mobilizat la censură. Un spirit comod, mai bine zis confortabil, dar un ochiu ager care observă şi ironizează toate motivele războiului, începând cu propria sa laşitate. In consecinţă, Mircea Băleanu părăseşte Bucureştii şi pe d-na Lotty Grümberg, fru-

www.digibuc.ro

moasa lui gazdă, şi pleacă cu primul tren al evacuarilor la Iaşi. Viaţa lui, din noua capitală a ţarii, cu noua lui gazdă, d-l Hacik Arvazian, cu noii lui prieteni, Nicolaşa, rusul autentic şi pitoresc, şi Tatiana, porumbiţa de porţelan, noua lui dragoste, cu intrigile Ruşilor şi cu pseudoeroismele gazetarilor, — toate aceste aspecte ale vieţii lui Baleanu sunt tipice pentru acea perioadă. Romanul lui Minulescu trăeşte şi prin spiritul de observaţie al autorului — complinit cu satira lui amabilă, dar usturătoare — dar mai ales, cucereşte prin stilul în care e scris: bogat în imagini, în portrete, în poezie.

www.digibuc.ro

Papini (Giovanni):

Un om sfârşit, în româneşte de Gh Călinescu. Cu o prefaţă a autorului pentru ediţia românească şi o introducere de Alex. Marcu. „Cultura Naţională" 1923, 253 pag.

„Eu sunt, pentru a spune totul în două cuvinte, un poet şi un dărămător, un fanatic şi un sceptic, un liric şi un cinic. Cum pot sta împreună aceste două suflete şi să se împace, e greu de descris. Dar acesta e fondul sufetului meu.

Sunt în unele clipe un biet sentimental care se înduioşează în noaptea solitară când aude după obloanele închise un simplu ritm de vals vienez sfâşiat pe un pian; un copil care tremură de emoţie fixând un biet cer senin, coloarea negurii, fără mângâierea unui nor negru, sau alb; un oropsit care se poate simţi plin de iubire pentru un bătrân necunoscut, pentru un prieten mort, pentru o floare ruptă, pentru o casă închisă.

In alte clipe, dimpotrivă, devin lupul

www.digibuc.ro

hobbesian, cu colți ce au nevoie să muște și să sfâșie. Nimic nu e sfânt pentru mine: nici mărimea dispăruților, nici gloriile cimentate de secole, nici adevărurile miruite de experiențe milenare, nici sfințenia legilor, nici autoritatea codicelor, nici axiomele moralei, nici legăturile afecțiunilor celor mai profunde". Este, în aceste rânduri, cel mai sintetic carnet de identitate al lui Giovanni Papini, din „Un om sfârșit", mai cu seamă. Sentimental și cinic, așà apare dealungul celor 50 de capitole din această simfonie a mizeriei spirituale, din această cavalcadă spre sublim ca și din reîntoarcerea la pământ din așà de omenescul „Allegreto". „De îndată ce e povestire atrăgătoare, e un roman", spunea Benda. Deși lipsit de acțiune, „Un om sfârșit" se cetește ca cel mai desăvârșit roman de aventuri intelectuale.

Neliniștile și contorsiunile sufletești ale unui temperament orgolios, abila artă chirurgicală cu care Papini expune mizeriile spiritului (Benjamin Constant înfățișà mizeria

www.digibuc.ro

inimii), dramatismul stilului său, şuvoiul liric care smulge admiraţia chiar în temele delicate, fac din „Un om sfârşit" unul din cele mai sensaţionale şi mai poetice documente sufleteşti. Traducerea e pur şi simplu magistrală. Ea îmbogăţeşte literatura românească cu interpretarea unei opere dificile.

www.digibuc.ro

Pas (Ion):

Lumea celor necăjiți. Schițe și nuvele „Socec" 1924, 104 pag.,

In povestirile d-lui Ion Pas e vorba de copii săraci, de oameni nevoiași, de oameni bogați cu apucături animalice, într'un cuvânt de proletariatul manual și intelectual, care suferă de pe urma actualelor alcătuiri sociale. Lumea d-sale e într'adevăr „a celor necăjiți". Subiectele sunt normale, intențiile lăudabile dar literatura d-sale e îngrozitoare „Artă cu artă sau artă cu tendință?". Iată o glumă sfârșită de mult Artă numai. Tendințele se topesc în opera unui France sau Barbusse care sunt tot atât de tendențioși cât și artiști. In schimb d-l Ion Pas deformează realitatea de dragul unei teze. De pildă „O schiță de Crăciun". Tema cunoscutei istorioare a d-lui Brătescu-Voinești, cu copilul sărman acățat să vadă pomul de Crăciun la casa bogatului. O istorioară înduioșătoare, morală întru toate și desăvârșită. La d-l Pas : „Co-

www.digibuc.ro

pilul s'a dat jos dela geam căci sania s'a dus Ce-o fi gândind acum după ce a văzut bunătăţile celea, el care n'avea pâne, nu e bine să spunem, căci ar fi subversiv". Aceeaş intervenţie gazetărească în toate schiţele. De pildă în „De închiriat" care ar fi putut ieşi o bună schiţă: „Sărmane dom'le Ghiţă, tu modest salariat al statului, cu o miie două sute de lei pe lună în vremurile astea, aşă sărac... etc.". Pretutindeni d-sa se substituie eroilor, nu-l rabdă inima şi vorbeşte pentru ei.

Dar poate că asta a vrut şi d-sa.

www.digibuc.ro

Peltz (I.):

Fantoşe vopsite, „Ancora" (1924), 219 pag.

Volumul începe cu o schiţă „Poveste ireală" în care se vădeşte cu destulă dibăcie un element fantastic: „Purta fundă neagră, părul ondulat şi avea în ochi ceva din focul dela sud. Îşi pudra cu regularitate, faţa-i trasă şi îşi parfuma îmbrăcămintea cu aromă necunoscută prin meleagurile noastre.. Camera lui era uu muzeu: figuri de femei, imagini potolite..., toate într'un amestec de violentă noutate.. El scria, întins pe covor şi fuma dintr'o lulea cu vârful eolorat. Într'o zi se răspândi vestea că a murit". Totuşi după o bucată de vreme fereastra casei pustii se luminează şi viaţa îşi continuă enigma. Între tânărul înviat şi o femeie ce trece pragul casei într'o seară cu păclă se desfăşoară un roman. Ei îşi încredinţează povestea aromei care a îndrăgit trupul virginei din palatul celor douăzeci şi trei împăraţi şi istoria tânărului care a voit să se iubească pătimaş cu un stejar. Dar odată cu lumina ce pă-

www.digibuc.ro

trunde în odae, misterul încetează. Precum se vede o situaţie ireală cum însuşi autorul o numeşte. Invenţii pe cari bărbaţii cum se cade din oraş le povestesc după un ospăţ bogat — şi, dacă nu-şi amintesc vre'un amănunt — mai pun şi dela dânşii. Nota aceasta de ireal şi de oarecare cinism apare în majoritatea bucăţilor d-lui Peltz. O atitudine romantică — uneori romanţioasă cu intenţie, deci satirică. O amantă părăsită îşi împuşcă amantul — un cântăreţ ultim „număr" într'o berărie — şi totul se petrece ca după program. Publicul se distrează. Un nebun jinduieşte să se îmbrace cu haina cerului ş. a. m. d. Sunt apoi nenumărate poeme în proză, mici divagaţii sentimentale şi iarăşi multe multe evocări lirice în marginea războiului. O cruzime în culori, care face ar putea face din d-l Peltz un naturalist. Trebue însă special menţionată, o admirabilă poveste de Crăciun: „Poveste pentru Loty" după cum trebue subliniat că însuşi autorul şi-a caracterizat minunat opera când şi-a numit creaţiile fantoşe vopsite.

www.digibuc.ro

Petra-Petrescu (Horia):

Gânduri de dat mai departe, Sibiiu: „Ed. Asociațiunii", (Bibl. populară a Asoc. An. XIV, No. 112, 1924. 48 pag.

Istorioarele d-lui Petra-Petrescu sunt din cele mai bune ale genului. Literatura pentru popor, aceia care să cultive sentimentele frumoase și să îndemne la bine e una din cele mai ingrate creațiuni. Trebuie o măsură și o cunoaștere a oamenilor — și despre cari se scrie și pentru cari se scrie — pe care nu o poate avea oricine. O văduvă ce se îndeamnă să trăiască după moartea soțului ei pe câmpul de luptă, pentrucă pruncul ce-l are îi seamănă așă de bine tatălui; gânduri despre ușurătatea și nedreptatea omenească ca „în satul gușaților" sunt lecturi din cele mai morale. Dar vom notă că d-l. H. P-P. face parte și bunei literaturi. Schițele și portretele sale din jurnalul de lazaret sau marea și creștineasca durere din „Biata Rumunca" sunt adevărată literatură.

www.digibuc.ro

Un soldat se'ntoarce acasă fără de un ochiu şi cu degetele sdrelite. Ascultaţi cît de simplu vorbeşte: „De una îmi pare bine: Că nu ştiu ai mei de acasă ce mi s'a tâmplat cu ochii. Am scris eu, nu-i vorbă, acasă, când a fost la operaţie, da pe ungureşte, că era un ungur, care mi a scris scrisoarea Se vede că n'or fi primit-o, că nu mi-au scris de ea. Acu — să mă vezi când oiu ajunge acasă! Şi-oiu arătà numa' deştile şi numa' mai târziu o să-mi scoţ ochiu!!".

www.digibuc.ro

Petrea Dascălul:

Icoane dela țară. Schițe din viața țărănească. (Biblioteca poporală a „Asociațiunii", an. XIV, No. 116), Sibiiu, 1924, 48 pag.

Scriitorul care iscălește aceste icoane dela țară, e înzestrat cu frumoase calități literare. El se vede venind din lumea țarinelor ale căror taine le cunoaște și farmecile cărora le știe surprinde. Acest Petrea Dascălul a dus pare-se traiul rustic și mintea lui a reținut oameni și scene, unele hazlii, altele duioase. Broșura e de sigur de popularizare și cu intenții didactice. Sunt unele schițe anume într'acest gând scrise Ele se pot ceti în șezători de iarnă sau în petreceri de școală, cum sunt schițele: „Dumnezeu nu bate cu bâta", sau „Copil desmățat". Sunt însă altele în care scriitorul evocă figuri pitorești din viața satului, cu bătrâni frumoși și patriarhali ca acel Bebea morarul, cu feciorul voinic ca un haiduc, mânios și drept, cu fata frumusețe din povești: „... și gata

www.digibuc.ro

să-mi uit de fata morarului, de Stana, deşi de multeori îmi fuge gândul la ea. Să vă spun cât e de frumoasă, harnică şi isteaţă? Mi-e teamă să nu porniţi cu toţi la moara Bebii şi careva dintre d-voastră s'o îmbătaţi de cap şi să ne lase satul pustiu şi pe mine .."

Apoi amintiri în legătură cu vieaţa studenţească dela Blaj, sau ale vreunui baciu îmbrăţişat de urs, sau scene hazlii precum în „Caii lui Pintilie" cari dela împărăţie fiind nu urneau decât în sunet de trâmbiţă. Inceputul e în stil de variantă de basm: „zic că-i păcat să râzi de necazul omului. Aşà o fi, zău, că necazu-i necaz, nu-i de-a face din el haz. Dar, ce drac să-i faci când necazu-i de aşà, că în loc să ţi-se înmoaie inima, ţi-se întinde gura".

Bucăţi ca acestea şi altele se învecinează cu adevărata literatură.

www.dlgibuc.ro

Petrescu (Cezar):

Drumul cu plopi. „Cultura Națională", 1924, 157 pag.

„Scrisorile unui răzeș" veniau în scrisul românesc, cu o notă de lirism pe care proza noastră, îl cunoscuse într'un grad desăvârșit la Sadoveanu. Și totuș evocările lui Cezar Petrescu au interesat și au cucerit favoarea publicului Dar drumul lui, adevăratul lui drum aveà să fie acela indicat de „Dacia Felix" și de „Valsul rozelor" adică aceà lume a destinelor frânte, a orizonturilor barate, a unor vieți mohorîte și miruite cu semnul desmoștenirilor sufletești. E tocmai lumea pe care o întâlnim, în plenitudinea ei, în „Drumul cu plopi". Volumul e precedat de un fel de spovedanie, în care apar ca pe un ecran teoretic, siluetele eroilor din schițele și nuvelele din „Drumul cu plopi". E o vale ca de raiu, în care oamenii absenți își duc destinele. „Lărmuirea vieții lor se petrece măruntă și neîndurată, fără neliniștea nici unui

www.digibuc.ro

mister". Nimeni n'a prins mai bine, ca autorul, propriul acestor existențe despre care și scrie. „Neliniștea nici unui mister" și Constantin Mogrea, profesorul învins și îmbătrânit și Vidran advocatul care face carieră și situație într'un orășel de provincie și Miclescu, care se surprinde așà de strain de soția lui, toți trăesc o viață orânduită într'un cerc închis, instinctual, ca omizile procesionare de pini, despre care ceteşte unul din eroii sai. Se desprinde din landele acestea un adânc sentiment de tristeță și de milă pentru biata mizerie umană.

Ca să nu mai amintim de aceà schiță plină de o poezie sobră și profundă din „Căsuța", însemnări de jurnal ale unui sinucigaș sau de comicul dureros din „Aventură"

www.digibuc.ro

Relgis (Eugen):

Petru Arbore. I. Intâile năzuinţi. II. Izvoarele interioare. III. Prăbuşiri creatoare, „ed. Umanitatea". 1924, pag. 120+178+186, 3 volume.

D-l Eugen Relgis e cunoscut în deosebi pentru preocupările sale umanitariste. Soarta intelectualităţii hărţuită de demonii neajunsurilor contemporane a urmărit-o în mai toate lucrările sale. Omul în zilele dezastrului de după războiu, asemenea unei coloane printre ruini, l'a înduioşat. Gândurile acestea i-au trasat în bună parte cărările romanului său. Petru Arbore, eroul povestirii sale, e un intelectual oglindit în sine, care se roade cu stăruinţă în acidul necruţător al reflexiunii. Petru Arbore, e un visător, un apatic, incapabil să reacţioneze la izbiturile din afară şi lipsit de darul adaptării care l-ar prinde în hora celorlalţi. Eroul e urmărit în trei volume ca în planurile unui triptic. „Intâile năzuinţi" îl înfăţişează elev în ultima clasă de liceu, visător şi izolat de restul co-

www.digibuc.ro

legilor. O ciudată aventură îl actualizează şi-l svârle în atenţia şi batjocura celorlalţi. E îndrăgostit de Floarea, o servitoare, pe care se străduieşte s'o purifice şi s'o ridice, din noroiul prostituţiei, la curăţenia munţilor din care a descins. Spirit de jertfă, de-un creştinism anacronic, dar în conformitate cu toată structura lui sufletească, dă pe Floarea unui rival şi favorizează fericirea lor.

Această primă parte e scrisă într'un stil lirico-retoric, şi cu o compoziţie de un romanţiosism de juneţe literară. Se pare că totul e bine calculat pentrucă, în cuvântul către cetitor, se emite părerea singulară că „stilul urmează evoluţia eroului". E pentru întâia oară când se încearcă o astfel de inovaţie. In al doilea volum „Izvoarele interioare", Petru Arbore e studentul dela Arhitectură, care trăieşte în Bucureştiul frenetic şi brutal ca în elementul său. Totul îi e motiv de perorare interioară. O dragoste torturată şi cu o studentă logodită prinde bine divergenţa dintre idealismul sufletesc şi reali-

www.digibuc.ro

tatea simțurilor: Petru Arbore e însărcinat să ridice un depozit pentru manufactura tutunului. In al treilea volum el lucrează la construirea unui siloz de cereale. Apoi începe fundațiile unei uzini de arme pentru Arsenal. Acțiunea se încheie cu războiul în care intră și țara neutrală de până atunci. Războiul e un capitol de o pagină punctată ca vestitul capitol din Odobescu. O nouă iubire luminează și acest al treilea volum. Amorul cu o medicinistă. Situația e răsturnată. Petru Arbore fuge de iubirea medicinistei. Cartea sfârșește cu o apologie a păcii noui. După cum apologie a elanurilor vitale, a umanității, a muncii creatoare, au fost aproape toate paginile. Căci mai presus de toate ne aflăm în fața unor dizertațiuni teoretice, pe foarte interesante chestiuni sociale sau filozofice, material și elemente din cari s'ar putea scoate un roman. Așá cum e construit însă, suntem departe de tradiția romanului. Dar poate e un roman psihologic? Este de sigur, aici, o bună parte de psihologism. Dar acesta

www.digibuc.ro

ar fi trebuit subordonat acțiunii, căci romanul implică desfășurarea unei acțiuni. Cum eroul e un reflexiv, acțiunea și legile ce o conduc sunt neglijate. Cea mai bună caracterizare e tot în cuvintele autorului despre eroul său: „Se izolă în pustietăți spirituale, în extazuri cerebrale“

www.digibuc.ro

Steuerman-Rodion : (A.)

Cartea băiatului meu. Autobiografie, cu o prefață de Enric Furtună. „Viața Românească", Iași 1924, 32 pag.

Broșura aceasta n'are nimic din farmecul unei autobiografii literare — așà cum sunt câteva în literatura noastră. E o schiță pentru o viitoare lucrare, pe care Steuerman aveà de gând s'o dea la iveală dacă : r fi putut abate din drum hotărârea de a-și pune capăt zilelor. Ceva din frământarea care l-a răpus, trece și în aceste pagini. Sbuciumul sufletesc îl suplinește cetitorul. Sfârșită, cartea ar fi cuprins pe lângă elementele unui document de umanitate și un bun îndreptar, așà cum îl visase Steuerman pentru fiul său : O carte de energie. Indoelile sale confesionale, procesul de conștiință al unui intelectual evreu din România, străduințele și lupta cu sărăcia, pentru o carieră, sunt elemente interesante, dar din nefericire, pasive.

www.digibuc.ro

Rosetti (Radu D.):

Hai-Hui. „Socec". 1924, 161 pag.,

Am mai scris cu alt prilej despre însemnările de călătorie, prin pravoslavnica Rusie, ale d-lui Radu D. Rosetti. E un gen în care d-sa excelează: Călătoriile d-sale informează şi plac. Lectura lor e facilă, pentrucă informaţia e atâta cât să nu obosească iar din aspectele locurilor străbătute, d-sa alege pe cele mai caracteristice. Pe acelea care îndeamnă şi pe cetitor la drum. Călătoria cuprinsă în acest volum e făcută înainte de războiu, deaceea unele situaţii nu se mai potrivesc cu cele de azi. Imprejurările politice au modificat harta. Nu însă peisajul şi moravurile. Deaceea, drumul la Zara, Spalatto, Cattaro, Cetinge, Raguza, toată acea coastă dalmată în care se reflectă parcă mirajul şi poezia Veneţiei de peste drum se face cu o mare delectare în cartea d-lui Rosetti. Volumele d-sale de călătorie sunt ale unui călăuz, care a văzut multe şi a

www.digibuc.ro

reţinut şi mai multe (paradox aparent) dar pedagog ca orice călăuză, practică antrenamentul lectorului cu o rară artă. Călătorul nu trebuieşte obosit înainte de a porni la drum.

www.digibuc.ro

Romanescu (Vasile):

In pribegie. „Cartea Românească", 1924, 71 pag.

Iată o carte care surprinde. Puţin după încheierea armistiţiului se succedară, ca ecourile unui tot mai slab foc de repetiţie, memorii de-ale combatanţilor, pledoarii pentru comandamentele căzute în disgraţie ,jurnale de campanie şi chiar vagi intenţii de romane cu tranşee şi artilerie. N'a ţinut mult. Doar ceva-ceva mai puţin ca un bombardament de campanie dobrogeană. Apoi, după obiceiul locului, svonul s'a stins. Broşura d-lui Romanescu, surprinde cu amintirea zilelor de ieri. Aşadar a fost un războiu? Şi o retragere?! Pribegia povestită în aceste pagini n'aduce un material nou şi nici o atitudine alta decât cea cunoscută: îndurerarea celu deslipit de vatră. Cartea e tipică pentru o anume medie. In ea şi-au găsit loc atâtea din iluziile şi clişeele vremilor acelea. De pildă: „ Dar duşmanii (aeroplanele) după ce

www.digibuc.ro

dădù drumul la altă serie de bombe, se retrase nevoind a se expune" (sic!) „Tocmai treceà falnica armată rusească" şi'n urmă „Nu ne puturăm odihni de răul Ruşilor" sau: „Trenul se puse în mişcare în patrioticele noastre cântece"...

Dacă interesul documentar şi suflul artistic lipsesc, broşura are un plan foarte limpede: e construită pe cadru de calendar.

www.digibuc.ro

Sonia (Vladimir):

Jurnalul unei femei gravide. „Ancora", 1924, 144 pag.

Anatole France, vorbind de memorii le nu știu cărei prințese, spunea, de nu mă'nșel, că și jurnalul unei bucătărese i se pare lectură de mare interes. Într'adevăr. Ce poate fi mai aproape de viață și de artă ca însăși notația ritmică a unei existențe sub formă de jurnal. Pentru aceasta nu se cere decât o singură calitate: sinceritatea. Nicăiri contrafacerea nu e mai jignitoare ca în jurnal și'n corespondență. Preocupările de literatură ies le iveală ca petele nedizolvate în benzină. Ne trebue mizeria sau bucuria nudă, fără toaletă. Ceeace nu se prea întâmplă cu acest jurnal. Pentru cazul în speță, aduce prea puțin. Eroina ce se autobiografază e preocupată de scris de stil și compoziție. Cu aceste însușiri cartea ar fi eșit mai curând o nuvelă sau un roman. Pentru jurnal, lipsește cuvântul simplu, plin de taină

www.digibuc.ro

sub aparență de nepăsare. Și totuși nu vom nedreptăți pe scriitoarca ce se ascunde sub acest pseudonim. Sunt multe observații juste ca acelea referitoare la misterul educației sexuale a femeilor sau câteva siluete bine conturate de personajii episodice și, în bună parte, chiar literatura ce pudrează volumul.

www.digibuc.ro

Sadoveanu (Mihail):

Oameni din lună. „Cartea Românească", 124 157 pag.

Romanul d-lui Sadoveanu continua într'un fel acea parte a operei d-sale, care se leagă de ultimele evenimente din istoria noastră. Mai limpede: „Oameni din lună" sunt un capitol dintr'o cronică mai mare„ a căreia un alt capitol a fost „Strada Lăpuşneanu". In acel roman, pe care autorul îl şi denumise „cronică din 1917" erau oameni şi evenimente în care rasboiul picase ceva din otrava lui. Aspectele războiului nu răsunau de accente epice, cât mai mult de un ritm placid de cronică în care se destăşurau aşa de potrivit destinele femeii ametită de psihoza războiului „Oameni din lună" sunt înrudiţi cu eroii din „Strada Lăpuşneanu". Mai ales în arta scriitorului. E şi în romanul acesta, acelaş spirit de cronicar ce povesteşte un caz, cu simplitate şi compasiune, înfrânându-şi cât mai mult

www.digibuc.ro

pornirea inimii. E un stil rece, e o prezentare obiectivă. E par'că un exerciţiu pentru o viitoare frescă epică de după răsboiu în care evenimentele s'ar depăna într'o împletire firească. Acţiunea din „Oameni din lună" e limitată la două familii: una din Iaşi, a avocatului Bălteanu, omul cinstit care se va converti la imoralitatea vremii şi bătrânul profesor Eudoxiu Bărbat, din Bucureşti, cărturar, închinat bibliotecii, om din lună deci, proprietarul unei case, în jurul căreia roesc cumpărători şi care cade răpus de săgeţile cu care toţi îi înveninează bătrâneţile şi sihăstria. Acţiunea e simplă, stilul obiectiv de-o despodobire crudă prin raport cu lirismul obişnuit al scrisului lui Sadoveanu, oamenii sunt prezentaţi cu caractere reduse dar definite, care-i încrestează distinct în memorie.

www.digibuc.ro

Poezie

Baltazar (Camil):

Vecernii. „Scrisul Românesc", Craiova, 1923, 79 pag
Flaute de mătase. „Ancora", Brăila, 1923, 64 pag.

Camil Baltazar a fost poetul răsfăţat al „Sburătorului literar". El este chiar cea mai curată expresie a simbolismului românesc, după d-l Lovinescu. Intotdeauna idolatria a născut reacţiune. Şi deaceea Camil Baltazar a preocupat, în timpul din urmă cercurile literare.

Poezia lui din „Vecernii" e o poezie de atmosferă. O atmosferă umilă de spital, cu tragedii mari dar curente, cu destrămarea peisajului şi sufletelor. Nu e încă poezia de imaterială spiritualizare către care se îndreaptă.

www.digibuc.ro

E o poezie care cultivă imaginea, epitetul pentru epitet, oricât de puțin l-ar cere economia și unitatea compoziției.

Deaceea multe din poezii nu închiagă atmosfera aceea eterică spre care năzuește și pe care o va realiza — cât de sporadic însă! — în „Flaute de mătase". E încă multă ornamentație, multă obsesie a cuvântului și multă prețiozitate. Și încă urme de influențe: ceva Bacovia, Maniu, Botez și — s'ar crede? — Iosif. Totuși poezia lui Camil Baltazar se va libera într'o zi de modèle și mai ales de sine — de voitul model al propriei lui personalități, și atunci va trece pragul acelui clișeu și va șopti poeme de pură esență muzicală ca în poemele „Amurgea pe străzi dosnice' și „Dacă mai știi să taci" din „Flaute de mătase".

www.digibuc.ro

Baltazar (Camil):

Reculegeri în nemurirea ta, „Tip. Reforma Socială", 1925, 71 pag.

Acest al treilea volum al lui Camil Baltazar, continuă poezia începută în „Vecernii" şi în „Flaute de mătase".

Lirismul lui Camil Baltazar e de natură mistică. Un principiu transcendent îl atrage în regiuni superioare. Poezia lui e toată o ascensiune, mai ales o intenţie continuă spre ascensiune.

Cele mai multe din poeme şi sunt, evocări şi litanii pentru sufletele înfrăţite prin moarte, cu nemărginirea, cu regiunile cereşti, unde-şi aşează C. B. de preferinţă, invocaţiile. „Flaute de mătase" realizase mai cu seamă o poezie eterică, de natură pur muzicală. Prin subiect „Reculegeri în nemurirea ta" se înrudesc cu acele cantilene, de multe ori confuze din „Flaute de mătase". Prin expresie ele continuă ce era mai desăvârşit în ele.

www.digibuc.ro

Aceste poeme cântă, în peisagii, de-o mare frăgezime picturală, un suflet trecut la cele veşnice. E o comunicare sufletească între poet şi sufletul celui dus. Pe groapa prietenului ard flacări albastre. Noaptea sue în văzduhuri jertfe noi. Prima stea începe să pâlpâe. Sufletul lui desprins urcă pe buciume uşoare; cerurile oglindesc mioare şi umblet de miei. Şi în tabloul acesta paradisiac, poetul stă sub cer ca sub catapitezme desfăşurate, singur numai cu sufletul celui dus. Stă în linişte ca într'o strană. In seara calmă se simte suflet din sufletul divin al celui dus. Pe tema aceasta poemele ciclice din „Cina cea de taină" precum „Sicriul albastru", „Basm" ş. a înscriu variante de o mare esenţă lirică.

www.digibuc.ro

Bârsan (Zaharia):

Poezii, „Cartea Românească" 1924, 255 pag.

Poezia d-lui Zaharia Bârsan urcă în acele timpuri ale semănătorismului, în care a strălucit mai cu seamă Iosif pentru Regat şi Goga pentru Ardeal. Raportat la aceşti doi corifei ai poeziei naţionale, Z. B. e un poet minor. Poezia lui se exprimă mai mult în cântece, în care iarăşi, face prea mult loc părţii mecanice. Colecţia de faţă cuprinde 3 cicluri de cântece cu între 14 şi 23 cântece fiecare. E deci o notă caracteristică a poeziei lui. Păcat numai că acel umor heinian — despre care aminteà Chendi vorbind acum vreo 20 ani de Z. B. — nu se află. El singur ar fi putut da cântecului un accent de spiritualitate. Restul volumului e alcătuit din poezii erotice, superficiale şi ele ca emoţie. Mai reuşită pare a fi acea parte în care d-l Z. B. retorizează un peisagiu, o temă. Aci păstrează o ţinută care uneori impune — aşa e în poezia „Pace" — un fel de imn al pământului, origină şi scop la tuturor forţelor.

www.digibuc.ro

Borcia (Ioan):

Inviere şi alte poezii. Sibiu, „Ed. Asociaţiunii", (Bibl. poporală a Asoc. An. XIV. No. 114), 1924, 47 pag.

Ioan Borcia, pe care simpatia şi înţelegerea d-lui Horia Petra-Petrescu, ni-l prezintă în câteva rânduri simţite, a fost unul dintre scriitorii ardeleni contemporani cu mişcarea dela „Semănătorul". S'a născut la 1880 şi s'a stins în 1912 după ce-şi luase doctoratul în filozofie în Germania şi profesa la un liceu din Sibiu. Colaborarea lui s'a petrecut între „Sămănătorul", „Luceafărul" şi „Familia". A tradus din nemţeşte şi englezeşte frumoase piese de teatru, între cari „Ifigenia în Taurida" a lui Goethe dar mai ales a scris poezii de-o mare delicateţă şi sfiiciune. Poezia lui e o preparare care lasă să se vadă calităţi cari aveau să se desvolte. Sunt versuri cari trebuesc reţinute: „Răsună zuruitul trist de zale — Ca o străveche pentru morţi cântare" sau

www.digibuc.ro

această tinerească strofă: „Din ascunzişul tău cu frunza lată, - Mă'ntrebi aşà de multe mierlă dragă, — De-am sta la vorbă vara asta'ntreagă, - N'am isprăvi povestea niciodată", dar mai ales să consemnăm a nu fi cetit mai frumos epitaf pentru Eminescu, ca sonetul „Floare-Albastră".

www.digibuc.ro

Chiffa (Emil A.):

Din templul meu, Bistriţa, „tipogr. Naţională, G. Matheiu", f. an, 101 pag.

Sunt şi cazuri când trebue să regreţi absenţa influenţelor la un poet. De multe ori şi izolarea strică. O influenţă tiranizează o vreme, dar ca'n faţa oricărei tiranii vine reacţiunea şi scapi de obsesia modelului. D-l Chiffa e un izolat în mişcarea poetică de azi. Aproape un sălbătăcit. Abia dacă două trei versuri amintesc de-o poezie care i-a mers la suflet: „La părâul unde sălcii îşi plecau pletoase plete", „Ce 'ngânau în glas de ape". Incolo versificări străine, izolate, nepăsătoare de restul lumii. Deaici, o lipsă de control supărătoare. Direcţia în care, poate, s'ar putea realiza d-l Chiffa e aceea a versului de cântec bătrânesc, simili-popular ca în poezia „La Vânătoare".

www.digibuc.ro

Constant. (Eugen):

Galerii de ceară, poezii „Scrisul românesc" 1924, 79 pag.

Craiova ţinteşte să ajungă o capitală de provincie culturală, cum a fost pe vremuri, şi încă nu disperă, Iaşii. Oraşul Banilor e de vro câţiva ani, în şir, în special după răsboiu, într'o continuă emisiune culturală. „Năzuinţa" poetei Elena Farago a strâns în jurul ei un mănunchiu plin de viaţă şi de activitate. Ion Dongorozi a ajuns la al treilea volum. „Ramuri" şi „Scrisul românesc" tipăresc cu asiduitate şi gust. „Graphica" contribue cu ornamente pentru copertă de cărţi şi reviste. „Galerii de ceară" ale d-lui Eugen Constant, au o astfel de copertă. Ea are ceva din nuanţa poeziei cuprinsă înlăuntru. Galerii de ceară nu înseamnă încă rod de albină în faguri de ceară. Cât, mai curând, bolţi ce duc în spre liruba cea mare a sufletului. Şi mai înseamnă o anume predilecţie a poetului pentru decorul funerar

www.digibuc.ro

sau macabru. Intr'adevăr sunt unele calităţi de grotesc în aceste foarte abile şi fluide versuri, din nefericire încă nepromovate. Să mai aşteptăm o sesiune, cu răbdare. Poate că însuşirile din „Furtuna" vor convinge pe autor să se concentreze.

www.digibuc.ro

Constantinescu (T.):

Postume. „Tip. „Lupta". N. Stroilă. (1924), 32 pag.

Incadrată într'un subțire chenar de doliu, apare această broșură de poeme. Sunt ale unui tânăr, mort cu mult prea de timpuriu. Prefața d-lui I. A. Bassarabescu, fost profesor al bietului poet, vorbește de durerea tinerilor înzestrați — seceraţi de moarte — ca și de pietatea camarazilor cari i-au editat opera. Sunt câteva poezii, dintre care unele s'au publicat acum vreo 2 ani în „Flacăra", precum acel „Cântec assirian" în care influența lui Minulescu e destul de vădită. Cine-ar putea spune ce drumuri aveau să se deschidă acestui suflet agitat, cum îl caracterizează d-l Bassarabescu? Poemele, câte i-a fost îngăduit să le schițeze arată o familiaritate cu spiritul nouei poezii române — vremea numai ar fi ajutat ecloziunea acelui caracteristic ce-l căutăm la orice poet. Moartea, cu fiecare jertfă prematură în rândurile scriitorilor, își dovedește cruzimea nedreptății ei.

www.digibuc.ro

Costin Lucian:

Cântecele mele. 1922—1924. Vol. II. „Cartea Românească", 1924, 64 pag.

Volumaşul acesta al d-lui Lucian Costin începe cu o foarte emoţionantă poezie: „Preludiu" închinat „Cântecelor mele". Ele conţin mărturia că aceste cântece s'au născut din lacrimi şi amintiri şi mai cuprind un deziderat-prognostic în care poietul presimte şi doreşte când o fi pulbere şi umbră, că va fi trezit de melodia şoptită a cântecelor sale.

Frumoasă temă, dureroasă însă când nu le răspunde nici un ecou din pădurea cernită a umbrelor. „Cântecele" d-lui L. Costin n'au nimic din profesiunea cântecului improvizat şi simţit, iar popularele sale vin de oriunde, numai din lumile alintate de soare şi din poezia peisagiului rustic nu. „Cântecele" sale au ceva din sarbădul cântecului popular întrat pe bariera oraşului.

www.digibuc.ro

Cotruș (Aron):

Versuri, Biblioteca „Semănătorul", Arad, 1925, 64 pag.

Poezia d-lui Cotruș s'a afirmat dinainte de războiu cu volumul de impresionante poeme din „Sărbătoarea morții". Erau aspecte puțin întunecate din marele războiu european pe care d-sa l-a cunoscut înaintea noastră și'n care străbătea ceva din nota caracteristică a d-lui Cotruș: neliniștea în fața celor două mistere, viața și moartea. Culegerea actuală de „Versuri" accentuiază și intensifică această neliniște. *„De m'aș fi născut, Naturo, după voia mea, pe măsura visurilor mele fără de hotare..."* e începutul unuia din acele imnuri de energie așa de frecvente în poezia d-lui Cotruș. *„De dorul zorilor, mă voi lupta, cu ceața grea, cu carnea mea"*, sunt alte două versuri din această neîntreruptă și îndărătnică străduințe de-a urca spre cer, de-a se înfrăți cu bradul, de-a se întrece cu șoimul. *„Că m'am frământat*

www.digibuc.ro

o viaţă ca un tânăr plop sub vânturi, şi carnea mi-a fost numai foc şi vijelii", e un final de poemă în care imaginea e sugestivă pe cât de tipic pentru ideologia sa e conţinutul. Poezia d-lui Cotruş aminteşte — în proporţii reduse la o scară adecuată — vitalismul poemelor lui Whitmann, fugosul rapsod al Americei, o energie imprimată de o lâncezeală caracteristică firii noastre şi a cărei echivalenţă poate fi urmărită în poema „O, plecările, plecările...", în care nesaţul de zări se rezolvă în doină, parcă, şi versul are ceva din legănarea valului. Alături de poemele acestea reprezentative, se mai întâlneşte o latură sentenţioasă şi o alta de miniaturi expresive, un soiu de interjecţii lirice în care poetul suggerează în linii sobre un drum de ţară, o pustă (...ca o sălbatică ţigancă pusta îşi deschide sânii înaintea ta...?) viaţa-port feeric, copilăria. etc. Nimic n'ar putea da o imagine mai precisă ca acest citat, graţios şi simbolic:

www.digibuc.ro

PE UN TABLOU

Mi-ai făcut un dar ca în poveşti : —
In joc de umbre şi lumini vrăjitoreşti,
Mi-ai adus în casă muntele...

Şi-acum, deasupra mesei negre şi străine
Parcă-mi freamătă păduri bătrâne, româneşti,
Iar noaptea, toată ţara-mi parcă doarme
(lângă mine,
...care te convinge, odată mai mult, că şi miniatura e un gen în care se poate excelà.

www.digibuc.ro

Dauş (Ludovic):

Drumul sângelui. „Alcalay et Co." 1924, 132 pag.

Poezia de răsboiu, (nu e o noutate, dar e bine a o repetà) e cea mai dificilă dintre specii. Poezia cere o oarecare discreţie în mijloace, vizitează o regiune în care reculegerea e prevăzută între capitolele protocolare şi se cam sperie de zonele de operaţii. Se sperie e un fel de a vorbi. Işi pierde cumpătul e mai aproape de adevăr. Işi pierde cumpătul şi-şi uită de obligaţii.

D-l Ludovic Dauş are, de sigur, o inimă sensibilă. Nenorocirile răsboiului, bombardările inimice, spectacolul oribil al copiilor şi mamelor spintecate de bombe, durerea şi desnădejdea neîmpărtăşită a mutilaţilor sunt tot atâtea aspecte însângerate care i-au reţinut atenţia. Volumul d-sale e imaginat ca un vast jurnal în versuri al tuturor acestor întâmplări. Ce este însă sigur, e că d-l Ludovic Dauş n'a răuşit să ne

www.digibuc.ro

comunice din fiorul sufletului său impresionat. Ororile rămân dincolo de nervii noştri. Ele se înregistrează în atenţia noastră, doar ca titluri, ca evenimente. Intr'adevăr s'au întâmplat acestea. Şi cu toată colaborarea firească a cetitorului, de o vibraţie alta decât a reminiscenţelor istorice nu poate fi vorba. Dar mai ales sună anacronic şi amintind prea mult pe Alecsandri, vocabularul impropriu al acestor poezii. Aşă spre pildă nu lipseşte nici „ghiuleaua groaznică, scăpată din tun" şi care duce la „Ostaşii noştri" şi mai puţin la armamentul răsboiului modern.

www.digibuc.ro

Densuşianu (Ovid):

Raze peste lespezi, ed. „Vieaţa Nouă, Bucureşti şi Librăria H. D. Artez, Paris" (Tip. Protat Frères, Macon), 1924, 89 pag.

Expresiv titlu pentru întreaga operă poetică a d-lui Ovid Densuşianu. Căci este în poezia sa, o atmosferă glacială, ca o răsuflare rece ce se desprinde dintr'o boltă de piatră. Din loc în loc, cade însă, pe aceste lespezi, un mănunchiu de raze, strecurate prin ferestre tăinuite. Aşa e întreaga sa poezie şi aceasta din prezentul volum în deosebi. Nu-i lipsesc inspiraţiei sale nici marile teme, cum dovedesc poemele progreselor moderne din „Limanuri albe", nici misterul tulburător al simbolurilor vieţii, precum „Cosaşul", „La răspântia neagră" din „Sub stânca vremii", şi nici amploarea cu care îmbrăţişează teme de o strictă etnicitate, pe care le tratează însă într'un superior ritm de artă, cum e acea olimpiană poemă „Alion Ciobanul". Ceeace dă însă

www.digibuc.ro

poeziilor sale un aer reţinut şi distant e sobrietatea excesivă cu care înăbuşă iradierile emoţionale. Peste coarda ce s'a pornit să vibreze, aplică grăbit surdina mâinii. De aceea în volumul de faţă, d-nul Ovid Densuşianu a făcut loc şi accentelor calde. Alături de simboluri ca acelea din „Scorburile“ sau din „Corabia deşertăciunilor“, d-sa publică poeme graţioase şi de intimă sentimentalitate ca: „Sub lampa luminând garoafe“, „Peste înnegurări“ sau „Tainele clipelor“.

www.digibuc.ro

Dulfu (Petre):

Ion Săracul, „Cartea Românească", 1924, 74 pag. — *Odinioară*, poveşti; „Cartea Românească", 1924, 99 pag., (ambele cu ilustraţii de Ary Murnu).

D-l Petre Dulfu continuă cu aceste două volume versificate, opera sa începută de pe vremea „Isprăvilor lui Păcală" şi urmărită cu „Grue-al lui Novac", „Isus Mântuitorul" ş. a. Sunt şi aici versificări de basme, cu intenţii moralizatoare, şi de legende de pasări. Lipsa de orice strălucire a versului d-lui Dulfu îi creează o situaţie aparte. Nu s'ar puteà spune că d-sa e influenţat de poeţii noştri de seamă. Şi totuş, pe ici pe colo, o reminiscenţă din Coşbuc (ca în „Odinioară" din „Nunta Zamfirei") sau din Alexandri. Povestea se urmează desbrăcată de orice artificiu; nici un sbor al imaginaţiei; nici o invenţie, nici o imagine; un singur scop — şi mijloc totodată: versificaţie pentru versificaţie. Deaceea se întâlnesc deformări de atribute consacrate: Smeul nu ştie să înnoate;

www.digibuc.ro

Sf. Petru are vocabular de micul dor („văzuşi, ferice din ochi cum o sorbiă?"); eroii sunt modernizaţi („se coboară la minut") etc. etc. Nimic din penumbra violetă a basmului, nici un mister, nici o taină. Gândul sboară cu satisfacţie la legendele, idilele şi basmele poeţilor Eminescu, Coşbuc, Iosif. Dar dacă suntem departe de literatură, suntem însă în plină operă culturală. Aceste cărţi se pot ceti cu succes de un public sfios în ale cetitului. Oricât de sărac, versul închide destule amăgiri pentru adultul care încearcă mierea cărţilor.

www.digibuc.ro

Dumitrescu (George):

Primăveri scuturate, „Tip. Române Unite" 1924, 30 pag.

Placheta aceasta candidă — la înfăţişare — a d-lui George Dumitrescu e un debut din cele mai simpatice. Sunt într'însa toate atributele tinereţii. Şi întotdeauna tinereţea a plăcut, când n'a fost gălăgioasă. Versurile dumisale sunt cuminţi şi înduioşătoare. Nu pentru atitudinea pe care la răstimpuri şi-o împrumută, când jeleşte agonii premature şi decese romantice. Sunt duioase pentrucă în ele poţi ceti o nevinovată şi francă inexperienţă. Sunt însă anume versuri în metru popular care dovedesc din partea dumisale o mare abilitate care ar puteà fi pusă la contribuţie când va ieşì din faza micilor fabule ca acea din „Lacul". Sunt de sigur multe stângăcii în această broşură. Şi e o plăcere să le subliniezi când ai norocul să le răscumperi cu o poemă ce pare ieşită dintr'o pană încercată. „După moartea lui

www.digibuc.ro

Werther“ e o lucrare ce merită toată atenţia cetitorului. Sobrietate în ton, nici o declamaţie, factură ireproşabilă, sunt calităţi ce dau nădejdi despre posibilităţile de desvoltare ale tânărului autor. Poezia epică, pare-se, convine mai mult resurselor sale.

www.digibuc.ro

Eminescu (Mihail):

Poezii, publicate şi adnotate de G. Bogdan-Duică. „Cultura Naţională", 1924, 246 pag.

Introducerea d-lui Bogdan-Duică lămureşte spiritul acestei ediţii. Ea are de scop: „1. să restabilească textele în formele în care s'au înfăţişat întâia oară, înlesnind astfel şi o privire sigură asupra desvoltării sale stilistice; 2. să le aşeze cronologic, înlesnind astfel privirea asupra evoluţiei ideilor şi simţirilor poetului". Aşa se ridică împotriva editorilor care şi-au permis să modifice textele eminesciane, imprimându-le fonetismul editorului. După aceste premise, d-sa dă o serie de date care arată filiaţia lui Eminescu şi înrâuririle diverse pe care le primeşte alcătuirea sa stilistică, iar fiecare poemă o însoţeşte de o notă bibliografică, arătând revista şi data la care a apărut, întâia oară, poema.

Concepută pe acest dublu plan, netezit cu teracitate şi realizată cu acea migală

www.digibuc.ro

conştiincioasă care-l caracterizează, ediţia d-lui Bogdan-Duică e un eveniment literar. E poate semnalul acelei campanii de lucrări eminesciane care ar trebui să traducă în faptă cultul pentru Eminescu, şi să ni-l dea întreg, în ediţii critice, de toate speciile. Căci să nu uităm: aceasta e o ediţie critică şi ca atare trebue judecată. Ceeace nu înseamnă că nu va trebui dat şi un Eminescu selectat, pentru şcoli şi pentru marele public, unde fonetismul epocii în care a scris Eminescu, sau începuturile lui literare din „Familia" aşa de stângace, nu-şi au rostul, ca într'o ediţie critică. D-l Bogdan-Duică publică şi câteva postume şi anunţă o ediţie critică-finală a Postumelor în care corelaţiile, de tot genul, vor fi istovite. O aşteptăm.

www.digibuc.ro

Frollo (Mia):

Flori de flacări. „Casa şcoalelor", 1923.

E întâiul volum de versuri al statornicei poete dela „Viaţa Nouă" — revista care a apărut acu 19 ani, ca o reacţiune contra semănătorîsmului.

Alături de poezia lui I. M. Raşcu, M. Cruceanu şi Ovid Densuşianu, poezia d-nei Frollo îşi cultivă lotul distinctei sale personalităţi. Sunt de sigur apropieri între poeţii ce aparţin aceleiaşi şcoli literare. Ele sunt însă pur formale. Talentul d-sale îşi trage seva dintr'un optimism sufletesc care e propriul talentului d-sale.

E un lirism atent şi moderat, care nu se revarsă în unde de pasiune, cât înfloreşte în umbră şi timid ca florile de flacări deasupra comorilor. O poezie de timidă confidenţă lirică, de uşoară visare, de bucurii aţipite şi fricoase de lumină. Regiunea aceasta de pluş a bucuriilor înnăbuşite, tăcerile împărtăşite în care se întâlnesc poeme ca „Ofelia", „Gânduri mute", „Taine ale privirii" e domeniul princiar al muzei d-nei Frollo.

www.digibuc.ro

Gane (Ion):

Zări de altădată, „Tipogr. Poporul, R.-Sărat", 1924, 31 pag.

A fost toamna plachetelor de versuri. O procesiune emoționantă de debuturi. Poezia poate fi mândră de cultul cu care e îndrăgită.

„Zările de altădată" ale d-lui Gane, dacă nu realizează încă o evocare a piesajului natal, înseamnă însă câteva puncte pe terenul poeziei. E ca o pregătire a parcelărilor viitoare. Temele d-sale amintesc în oarecare măsură pe Iosif, al întâiei vârste literare. Din când în când vocabularul e tributar „Patriarhalelor". Stângăcii sau inadvertențe poetice, iarăș, pe alocuri, cum se și cade unui tânăr începător. Cu atât mai mult trebuesc menționate aceste scăderi sau însușiri neutre, când placheta se închide cu o poezie matur gândită și artistic realizată: „Luminișuri". Ea închide sentimentul firesc și plin de poezie al năzuinței după lumini-

www.digibuc.ro

şuri albe din margine de zări. Poetul a dorit şi el acele lumînişuri. Şi aici un vers simplu şi natural: „Dar n'am plecat în zare, ştiam că n'o s'ajung". In schimb le trăeşte intens în suflet ca şi stelele care — cu cât sunt mai departe în ceruri, „cu atât mai în adâncuri de ape strălucesc". Comparaţia e sugestivă şi poezia, sobru desvoltată, se desface spre sfârşit ca o floare miraculoasă. Poema finală din placheta d-lui Gane angajează serios viitoarea sa operă

www.digibuc.ro

Gheorghiu (Mircea):

Cântecele clipei, „tip. Convorbiri Literare".
1924, 134 pag.

Una din calităţile d-lui Mircea Gheorghiu e inegalitatea. Inegalitate în întregul volumului, inegalitate înlăuntrul poemelor. Sonete şi rondeluri de o mare desăvârşire formală alături de încercări stângace, de schiţe, de poeme. Poeme în care începutul şi sfârşitul sunt din altă ştofă. Susţin că această inegalitate e o mare calitate la un debutant. Ea dă vieaţă operei şi trezeşte interes. De multe ori irită — deci interesează şi mai mult. O a doua calitate: influenţele. Multiplicitatea lor arată că poetul s'a sbătut, a scăpat pe rând de toate ispitele şi e în drumul spre sine însuş. Şi drumul acesta poate duce la frumoase surprize. Deocamdată muza d-lui Mircea Gheorghiu înclină spre o poezie de reflecţie — care nu mi se pare cea mai fericită a volumului — şi spre o poezie pic-

www.digibuc.ro

turală, în care peisajul dunărean sau de Constantinopol nu pierde nimic din frumusețea lui. Rondelul e una din dragostele poetului nostru. Epigrama lirică a rondelului, d. Mircea Gheorghiu o mânuește cu mu tă siguranță. „Rondelul înțelegerii" poate fi luat ca model de limpezime, discreție și armonie.

www.digibuc.ro

Goga (Octavian):

Poezii. „Cultura Națională", 1924, 306 pag.

Volumul cuprinde toate poeziile lui Octavian Goga până în pragul războiului. Sunt reunite între aceleași coperte: „Poezii" — le care au obținut premiul Academiei din 1906; „Ne chiamă pământul"; „Din umbra zidurilor" și „Cântece-le fără țară" scrise în vremea neutralității. E un bun prilej de examen pe care-l dă poezia d-lui Goga în fața cetitorului de azi. El poate constată cum această poezie, dintru începutul și sfârșitul ei e scrisă în marginea istoriei naționale: „Cântarea pătimirii noastre", a năzuințelor Ardealului robit pe de o parte și apeluri și reproșuri la o țară neutrală, în a doua parte. Volumele din mijloc cuprind o poezie mai interioară, mai personală, bucurii intime sau sentimente stârnite de călătorii în Apus. Cetitorul contemporan poate constată ce a căzut în umbră din poezia patriotică a d-lui Gogă, care cucerise și pe olimpianul Maio-

www.digibuc.ro

rescu în 1906, cum deşi aspră în vers şi ritmuri, poezia aceasta nu e lipsită de reminiscenţe eminesciane, în vocabular mai cu seamă — ceeace nu-l poate însă apropia de armonia fluidă şi serafică a cântăreţului „Floarei Albastre", dar mai ales, va conchide cât de retorice, deci supărătoare sunt versificările pe tema neutralităţii şi a idealului naţional.

www.digibuc.ro

Grigorescu (Agatha):

Armonii crepusculare tip. Buciumul, 1923, 127 pag., 16 lei.

Profesiunea de credinţă a acestui mic volumaş, îi explică şi natura şi viciile. „Amanţii mei sunt cărţile înţelepte: Amanţii mei sunt vechii autori". Sunt întâile versuri din declaraţia poetică a autoarei. Intr'un vers când alb când rimat, şi într'un ritm de leagăn în miniatură, (metrul tripodic, în majoritatea lui), se urmează evocări dinastice, intenţii de vise, o nebuloasă în alcătuirea căreia intră himere, mistere, amurguri, cimitire şi toate sfărâmiturile unui vocabular care a luminat ca un candelabru de cristal cu poezia unui Minulescu, de pildă. Se alege oare din toată această paletă un ton-două pentru pastelul autoarei? Se poate. Un anume „Crepuscul" (pag. 18—19) ar lăsà să se în-

www.digibuc.ro

trevadă oarecare nădejde. Poezia d-şoarei A. G. are virtualitate picturală care s'ar puteà disciplinà.

In viitor. Deocamdată: cu ultima pagină întoarsă rămânem tot în prag.

www.digibuc.ro

Horaţiu:

Odele şi epodele, traducere de E. Lovinescu (Biblioteca autorilor clasici Greci şi Romani), „Casa Şcoalelor", 1923, 262 pag.

Introducerea cu care d-l Lovinescu însoţeşte această tălmăcire, vorbeşte de o întreagă reformă a învăţământului latinei în şcolile noastre secundare. D-sa este pentru o completă asimilare a autorilor celor mai reprezentativi ai spiritului latin. După ce a tradus Analele lui Tacit dă acum întâiul volum din opera lui Horaţiu: Odele şi Epodele, traduse în proză. Note sumare şi de trebuinţă însoţesc textul după modelul ediţiilor occidentale. O schiţă scurtă asupra scriitorului şi o alta asupra lui „Horaţiu în literatura română" — unde e vorba de „Fântâna Blanduziei" şi unde d-l Lovinescu face o pararelă între Horaţiu şi Alecsandri, poeţi naţionali şi unul şi altul — preced această traducere. Traducerea va folosi prin claritatea ei şi cetitorului de rând ca şi

www.digibuc.ro

şcolarului. O astfel de traducere era aşteptată. Şi ca să stingă orice urmă de traducerea lui Olănescu-Ascanio, care deşi în versuri, ne-a dat un Horaţiu, obscur şi falsificat. Ascanio, ca epigon al lui Alecsandri, nici nu se putea apropia ne;edepsit de Horaţiu. Dealtfel, problema traducerii Odelor în versuri rămâne deschisă pentru multă vreme.

www.digibuc.ro

Horaţiu :

Satire şi Scrisori, trad. de E. Lovinescu (Biblioteca autorilor clasici Greci şi Romani), „Casa Şcoalelor" 1923, 379 pag.

După volumul de Ode şi Epode, publicat cu puţin mai înainte, d-l. E. Lovinescu dă Satirele, Scrisorile şi Arta poetică. Cu acestea d-sa încheie traducerea integrală a lui Horaţiu. In prefaţă d-sa reaminteşte criteriul clarităţii ce l-a călăuzit în opera de traducător: „o traducere, în primul rând, trebuie să fie cetibilă: preciziunea amănuntului, care în trecerea dintr'o limbă în alta devine adeseori parazitar, cade în planul al doilea". E şi părerea oricărui cetitor pasionat de clasicism. Căci ceeace a împiedecat vulgarizarea comorilor clasice a fost tocmai stângăcia traducerilor. Mai ales întrebuinţarea nefericită a exametrului.

D-l Eugen Lovinescu trebuie felicitat şi pentru marea operă de a anexà limbii române pe clasicii latini şi pentru hotărîrea de

www.digibuc.ro

a-i traduce în proză. Dacă lirismului din Ode ĩ-ar sta mai bine în versuri româneşti, în schimb, didacticismul Satirelor şi Scrisorilor câştigă în proză. O comparaţie între „Arta poetică“ tradusă de Ascanio şi aceea a d-lui Lovinescu ar convinge.

www.digibuc.ro

Ilieşiu (Justin):

Cetăţile melancoliei, Cluj, „Rador Reclame România S. A.“ 1923, 80 pag.

Traducerile din scriitori unguri ale d-lui Justin Ilieşiu, întâlnite în diferite reviste, nu te-ar fi lăsat să bănueşti zădărnicia celor 66 poeme din „Cetăţile melancoliei“ E atâta lipsă de simţ autocritic, atâta virtuozitate în absenţa oricărui accent sincer încât şi cele ícâteva reminiscenţe, influenţele de care e imprimată poezia d-lui Ilieşiu, nu pot nimic pe lângă recordul lipsei d-sale de personalitate. Abiă dacă Serenada (pag. 50): „Apari zâmbitoare iubito“ aduce cu romanţa d-lui Cuza de acù 20 de ani, ce se mai cântă şi astăzi: „Deschide, deschide fereastra“.

Traducerile sunt maî puţin ingrate cu muza d-lui Ilieşiu. Volumul de faţă convinge odată mai mult.

www.digibuc.ro

Isac (Emil):

Poeme în proză, „Tip. Românească", Oradia-Mare, 1923, 63 pag.

Poema în proză e de sigur una din cele mai delicate varietăți ale genului literar. Ne amintim de prefața lui Max Jacob la o culegere a sa de poeme (Le Cornet à dès) unde se face procesul acestei producții.

După el, poema în proză trebuie să evite parabolele în genul lui Baudelaire sau Mallarmè dacă vrea să se distingă de fabulă. Nu sunt poeme în proză nici caietele de impresiuni ce se publică în mare cantitate. Nici Rimbaud, nici Renard. Aloysius Bertrand și Marcel Schwob ar fi reprezentanții tipici ai poemei în proză: ei compun și situiază, posedă stilul și emoția.

In literatura noastră se pot urmări cel puțin două varietăți ale poemei în proză: schița narativă în genul parabolelor lui Al. T. Stamatiad și schița impresionistă, simbolul

www.digibuc.ro

neclar, din fragmentele lirice ale d-lui Emil Isac...Poemele lui în proză se complac într'un ton sibilic care le dă, multora din ele, ceva turburător. Atâtea altele, ca în „Fereştile satului“ cuprind transpuneri de peisagii de o mare frăgezime.

www.digibuc.ro

Maniu (Adrian):

Lângă pământ, „Cultura Națională", 1924, 83 pag.

Avem, în sfârșit, întâiul volum de poeme ale lui Adrian Maniu. Dintr'o cochetărie de poet, volumul se lăsase întrecut și de proza plină de mister și coloare din „Paharul cu otravă" și de simbolul servit cu așă de superioare mijloace de artist, din „Meșterul". Adrian Maniu era nedrept cu poemele lui, lăsându-le să aștepte. In poezia care vine după Arghezi și Minulescu, acești doi misionari ai liricei contimporane, locul lui Adrian Maniu, e bine hotărît. Ceeace face propriul versurilor lui Maniu e familiaritatea cu care poetul își tratează temele. E un ton degajat, așă de aproape de marea simplitate mistică, care se înșerpue dealungul poemelor lui Maniu și care face dintr'un pastel elementar ca și dintr'o poveste închegată („Povestea din sat") confesiuni lirice împregnate de misticism. Maniu a voit să

www.digibuc.ro

se lapede de ironia şi funabulescul primelor lui încercări şi în „Lângă pământ" n'a adunat decât poemele (pasteluri, balade şi ritmuri populare, schiţe narative) care îl apropie aşà de mult de familiarilatea ingenuă a a lui Francis Jammes. Alături de Bacovia, Adrian Maniu posedă debitul cel mai spontan în tânăra lirică românească.

www.digibuc.ro

Minulescu (Ion):

De vorbă cu mine însu-mi: „Cultura Națională", 1924, 72 pag.

Marele succes de librărie repurtat de a treia ediție a „Romanțelor pentru mai târziu", dată la iveală, anul trecut, de „Cultura Națională" arată că poezia lui Ion Minulescu a cucerit marele public și că acordurile ei după ce a legănat pe adolescenții de ieri, află ecou și 'n sufletele generației de azi. Explicările acestui fapt stau în calitățile sclipitoare ale poeziei lui Minulescu. Pe de o parte el a deschis orizonturi noui și a anexat poeziei perspective — până la el visate sau vizitate în pripă — explorate de dânsul, cu temeritatea unui navigator îndrăzneț. Pe de altă pate, poemele lui au îmbrăcat peplumul comod, solemn și plin de grație al unei versificații din cele mai armonioase pe care le-a cunoscut poezia românească. Instrumentul acesta este așă de legat de poezia lui Minulescu că toți cari

www.digibuc.ro

s'au folosit de el s'au sinucis. Ca şi 'n „Romanţele pentru mai târziu", poemele din „De vorbă cu mine însu-mi", aduc o atmosferă la fel de turburătoare, un sensualism de pelerin şi de legionar, o sete şi-o foame de zări şi de senzaţii; un interior somptuos şi oriental ca în acel „Bazar Sentimental" pe care-l cântă în una din poemele sale, simboluri pregnant gravate ca în „Romanţa Soarelui" sau „Glasul Morilor" obsesia eternului femenin, adnotaţii spirituale n marginea civilizaţiei noastre, ca în „Pastel mecanic" şi mai presus de toate un vers bogat în variate sonorităţi dela versul intim din poezia erotică pânăla undele de armonie amplă din „Cântă un matelot". Cu aceste calităţi poezia lui Ion Minulescu a intrat definitiv în conştiinţa cetitorului român.

www.digibuc.ro

Neniţescu (Ştefan):

Vrajă, „Cărţile Galbene", 1923.

Ca şi'n întâiul volum de versuri, „Denii", Neniţescu aduce o poezie de interior sufletesc. E încă toată umbra şi tot indistinctul din această cupolă subpământeană. Neniţescu alungă podoabele înşelătoare, ale versului; el ţinteşte spre ţinuturi mai dificile. El ştie că-i uşor să „prinzi în rime trei cuvinte cu simţire şi-o gândire potrivită" dar că e mai greu să legi în versuri „o suflare omenească", care să-ţi dea „înţelesul vieţii prin versuri". In aceste cuvinte stă, ca un program, Arta poetică a lui Neniţescu. Deaceea trece prin aceste pagini o umbră de penitenţă voită, o pânză de întuneric, care se luminează de îndată ce te adânceşti şi prinzi gândurile poetului. Il vezi căutându-se, aţiindu-şi la răspântii sufletul, întrebându-se, neliniştindu-se. Dar suntem încă între zidurile căptuşite ale acestui laborator, din care, la

www.digibuc.ro

răstimpuri numai, străbat cât va ecouri luminoase.

Ele sunt deajuns ca să ne lase să întrezărim ce va fi poezia lui Neniţescu, când cu sufletul luminat din sine îşi va găsi mijlocul de expresie cuvenit.

www.digibuc.ro

Petică (Ştefan):

Poeme (Fecioara în alb; Când viorele tăcură; Moartea visurilor; Cântecul toamnei; Serenade demonice), Biblioteca „Dimineaţa", No. 19, ed. „Adevărul", (1925); 111 pag.

S'au împlinit în 1924, douăzeci de ani dela moartea lui Ştefan Petică. Manifestări de simpatică înţelegere au subliniat valoarea poeziei lui. A fost un suflet îndrăgostit de artă. S'a sacrificat pentru ea. S'a stins la 27 de ani de cumplita boală a tuberculozei. Odihneşte la Bucești, în judeţul Tecuci, locul său de naştere.

Opera lui, în scurta-i trecere prin viaţă, s'a risipit în cea mai mare parte, în activitate ziaristică, asemeni celuilalt mare nefericit al poeziei noastre, Eminescu. Avea o serioasă pregătire de autodidact, sociologică şi literară. Dar peste toate începuturile de activitate, străluceşte, definitivă, opera lui poetică. Poemele lui oferă un interesant caz de eliberare. Sunt în poemele lui urme vădite ale influenţii lui Eminescu începând cu

www.digibuc.ro

acel ciclu al „Fecioarei în alb“ — o variantă a lui „Inger şi Demon“. Dar pe măsură ce versul lui se familiarizează, capătă stăpânire de sine, se personalizează. Lirismul lui Petică, eteric, cu străluminări mistice, cu modulări de cantilenă, poate fi privit ca premergător unei întregi atitudini a lirismului contimporan: acea fluiditate a versului ca o melodie de flaute în surdină. Broşura de faţă pleacă dintr'un gând pios. D-l N. Davidescu însoţeşte ediţia de faţă, cu o prefaţă de înţelegere, şi un mic studiu critic al poeziei lui Petică. E adunată aici toată poezia lui lirică: „Fecioara în alb“, „Când vioarele tăcură“, „Moartea visurilor“, „Cântecul toamnei“ şi „Serenade demonice“, ca cinci acte ale dramei lirice pe care a trăit-o, cu atâta abnegaţie, Ştefan Petică.

www.digibuc.ro

Pillat (Ion):

Satul meu, cu gravuri în lemn de I. Teodorescu-Sion. „(Cartea Vremii". – Colecție enciclopedică îngrijită de Nichifor Crainic)
„Editura Fundația Principele Carol", 1925.
111 pag.

Sunt mici poeme, a câte două catrene fiecare, comentarii agreabile în marginea oamenilor și locurilor din satul său, Miorcanii din județul Dorohoi. Cu aceasta și începe, în chip spiritual volumul, cu harta județului Dorohoi, în care pe marginea Prutului e punctat satul său Intr'una din poezii jitarul satului observă că boeri's duși și satu-i fără câini; în alta proprietarul expropriat, bagă de seamă că a fi stăpân pe inimi e mai greu. Ștrul Leiba e străin de sat, oamenii îl cred lipitoare când el poate-i om — însă când e Șabăs, se pierde în Thora și se regăsește pe sine, sub cedrii din Edom; secretarul Primăriei deși sătean de origină, e înstrăinat de sufletul țăranilor; Popa Breazu

www.digibuc.ro

e preot de şcoală nouă, cu carte dar fără frica lui Dumnezeu, în schimb Părintele Neculai, abia ceteşte bucoavna Psaltirei dar pătrunde în inimă ca 'n Altar; Anisia e fata înşelată de feciorul boerului care s'a dus. Joldea contrabandistu regretă că graniţa a fost împinsă la Nistru; uliţa satului se consolează că-i îndrăgită de cucoşi şi purcei ş. a. m. d. Satul întreg, cu atributele lui e metaforat, e personificat şi-şi ţine replica. Poemele din „Satul meu" sunt ilustrate cu gravuri în lemn, originale, datorite pictorului I. Teodorescu-Sion, admirabile interpretări ale poeziei rurale la care s'au aplicat, poet şi desenator.

www.digibuc.ro

Rotică (G):

Paharul blestemat, Poezii. Editura literară a „Casei Şcoalelor", 1924, 153 pag.

Autorul e bucovinean. Din Bucovina lui Ion Grămadă. Ceeace se vede de multe ori în opera acestuia, poezia d-lui Rotică nici cât de vag nu aminteşte. E prin aceasta opera d-sale mai puţin regionalistă? Câtuş de puţin. Căci dacă peisajul „veselei grădini" nu apare nicăiri, lipseşte în aceeaş măsură şi atributul artei pentru toată ţara. Cu alte cuvinte poezia d-lui Rotică dă târcoale artei, — cu ce intenţii anume rămâne de văzut. Deocamdată îi spionează numai intrările.

Începând prin a fi epigonul d-lui Goga, în acea „cântare a pătimirii noastre" în care n'avea să dea nici unul din accentele modelului său, a trecut prin poezia eroică aşà cum au înţeles-o retorii idealului naţional, iar astăzi poposeşte în grădina lui Eros. „Paharul blestemat" cuprinde o poezie erotică onorabilă. Mai exact: o versificare me-

www.digibuc.ro

ritorie pe teme din cele mai fireşti. De ce însă graţia întârzie să se coboare deasupra acestui avânt, de ce cuvântul e aşà de opaç, aşà de lipsit de vibraţie, de ce o anume, stângăcie apropie atâtea din confidenţele poetului de clişeele „micului dor" iar preocupările morale îi desfigurează intenţiile ? Iată întrebări dureroase.

Evident, „Paharul blestemat" e tot ce e mai bun în poezia d-lui Rotică. Dar este deajuns atâta ?

www.digibuc.ro

Stamatiad (Al. T.):

Pe drumul Damascului, Editura literară „Casa Şcoalelor", 1923.

Al treilea volum de poezii al autorului „Trâmbiţelor de aur" şi „Mărgăritarelor Negre", cuprinde un ciclu de XV poeme religioase. E într'însele povestea unei conversiuni sufleteşti, prin durerea ce purifică. Sunt psalmi pe care poetul îi murmură către puterile supra-pământene, în zilele de restrişte, ale României. Avântul pasional şi erotismul orgolios al volumelor anterioare, face loc, în aceste poeme, unei smerenii de o mare simplitate. Aceste rugăciuni, cu repetiţiile lor, în aparenţă pur mecanice, vor lua loc, de sigur, în antologiile şcolare, alături de cele mai nevinovate imnuri. Ceeace nu înseamnă că poetul Al. T. Stamatiad nu stăpâneşte ca şi în poezia erotică, aceeaş elocinţă expresivă, când ocaziunea se iveşte. Psalmul al XV lea „Fii lăudat, o, Doamne, că mi-ai întins şi mie paharul cu venin" e unul din

www.digibuc.ro

aceste prilejuri. Deaceea şi verbul cade bogat, şerpue, încălzeşte şi convinge. Volumul se încheie cu trei imnuri „Ţărei mele", care vădesc aceeaş dragoste de ţară a poetului şi aceeaş râvnă în a o sluji cu artă.

www.digibuc.ro

Stamatiad (Al. T.):

Din trâmbiţe de aur. Poezii, Ediţia III-a. (Bibl. p toţi, No. 900—900 bis), „Universala", Alcalay & Co. (1924), 124 pag.

Cu o imagine necesară, această a treia ediţie a poemelor d-lui Stamatiad, poate fi privită ca un eveniment de importanţa sacră a unei nunţi de aur. Muza dumisale merită această sărbătorire pentru statornicia-i dovedită. Cronicarul se înduioşează: însă fericirea unanimă nu-l abate dela obiceiu. El cercetează foaia de zestre spirituală şi prinde taina acestei festivităţi.

Poetul Al. T. Stamatiad e unul din cavalerii gărzii antisemănătoriste care, răzbind prin şirurile atâtor versificatori de contrafaceri rustice, înfipse steagul poeziei deasupra vechilor bastioane. El a pus pasiune şi devoţie în această misiune şi versurile lui mărturisesc, adeseori, acea mândrie ce se vede ca un mir onctuos pe frunţile celor aleşi. Poema lui e în majoritatea cazurilor o

www.digibuc.ro

togă solemnă pe care poetul o îmbracă la fel cu pontifii. Versul lui e cadenţat pe nicovale sonore ca perioadele vibrante ale unui orator inspirat. Poezia lui aduce aminte de ceeace spune Maurras despre France când îl consideră reprezentând tradiţia oratorică a poeziei franceze. Evident la noi nu se poate vorbi de o astfel de tradiţie. In marea ei parte, poezia noastră a practicat retorismul gol care poate fi privit ca un surogat oratoric. Din vechi, de sigur la Grigore Alexandrescu, am putea dibui acest filon şlefuit al spiritului oratoric. Şi nu peste tot. Apoi din când în când la Macedonski. Stamatiad excelează în acele poeme ample, fragmente de romane pasionale ca nişte capitole de elocvenţă lirică, în care poetul se confesează. Căci este locul a spune: Stamatiad e mai ales un erotic. Ard în sângele lui pasiuni meridionale. Apoi, trebuesc, distinse aparte, cele trei interpretări pe cari le dă din odele lui Horaţiu. Adaptările pe cari şi le îngăduc dovedesc o iscusită pătrundere şi pun în

www.digibuc.ro

valoare adânca melancolie a poeziei horaţiene. E ceeace ar trebui făcut cu autorul Odelor pentru a izbuti o încetăţenire a lui. Şi ca o a treia dimensiune a însuşirilor acestui volum, să amintim de acele poeme nervoase şi răuşind să creeze o atmosferă halucinantă, de vise bolnave, de feerii incendiare ca în „Palatul cu şapte coloane", „Pe etajera roză, pe etajera neagră" sau „Visuri bolnave" care rămâne una din cele mai impresionante poeme din noua poezie românească.

www.digibuc.ro

Tutoveanu (G.):

Patria, poezii. (Biblioteca poporală a Asociaţiunii. An. XIV. No. 121). Sibiu, 1924, 43 pag.

In raza de activitate a unei biblioteci populare, intră de sigur, în primul plan, cultivarea sentimentului patriotic. Balade cu evocări din trecut, cântece vitejeşti, sunt întotdeauna binevenite într'o colecţie poporală. Ele sunt şi foarte aproape, dealtminteri, de spiritul cetitorului din mulţime. In felul acesta, broşura d-lui Tutoveanu, e foarte binevenită. Mai cu seamă că broşurile Asociaţiei se răspândesc mai mult dincolo, peste munţi. Cântarea lui Ştefan-Vodă, a Vrancei legendare, a lui Vodă Rareş, a Prutului şi Putnei, iată atâtea teme ce se întâlnesc în poeziile patriotice ale d-lui Tutoveanu şi care vor folosi ca adevărate lecţii de istorie, românilor transilvăneni. D-l Tutoveanu a adăugat

www.digibuc.ro

temelor de inspirație pur patriotică și câteva poeme, precum „Grigorescu“ în care se invoacă arta pictorului ca supremă întrupare a sufletului românesc.

www.digibuc.ro

Tutoveanu (G.):

Tinereţă, „Ramuri". Craiova. 1924, 121 pag.

Aici, lucrurile stau cam altfel. Suntem în zona Poeziei şi trebuie să ne supunem protocolului ei. In urmă ne putem da, într'un fel, arama pe faţă. La început însă va să practicăm frăţia cu diavolul, până vom trece puntea. Sunt consemne şi orice trădări, mari sau mici, tot cu ajutorul consemnului, s'au săvârşit. Şi Dinu Păturică n'a pătruns în lagărul dela Cotroceni al lui Tudor decât prin consemn. Introducerea aceasta vrea să spuie că acest volum al d-lui Tutoveanu trebuie judecat în raport cu el însuş, fără vreo consideraţie din afară. Aceasta nu mai e poezie patriotică sau ocazională. Aceasta e numai poezie Deci se va cântări cu măsura ei. „Tinereţă" înseamnă că e vorba de o poezie erotică, triumf sau dezamăgire din vârsta fericită când înfloreşte, cum zice d-l Tutoveanu, „în veci slăvita floare-a tinereţii". Chestiunea se pune simplu: cuprind aceste versuri aşà

www.digibuc.ro

de perfect construite din punct de vedere metric, vibrația celei mai umile emoții? Sunt câteva momente de autobiografie aici: o noapte, cu lună sau fără, un peisaj, o barcă simbolică, o seară, o floare, „o garofă mândră" cum zice d-l T. Nenorocire însă: toate aceste amănunte nu trezesc nici un ecou. Versul e de plumb și plumbul n'are rezonanță. Emoția de artă se ascunde mai dihai ca fata lui Roșu Impărat, prefăcută în pasăre și pitită după lună. Pentru ea e nevoie de un Ochilă special.

www.digibuc.ro

Valerian (I.):

Caravanele tăcerii, Versuri, „Convorbiri Literare" 1923, 100 pag.

E în poezia d-lui Valerian, timiditatea omului ce nu s'a cunoscut încă pe sine. Adolescența e, de când lumea, livrescă. Așa de mare e tirania literaturii! Ni-e teamă de experiențele noastre, ni-e frică să le mărturisim. Sau poate, nu sunt încă material de artă. Poate e un fenomen biologic, de-o fatalitate elementară. Ne ascundem în dosul măștilor. Cu vremea vin nevoile, vine iubirea, vin suferințele. Și atunci ne scuturăm de cărți și ciripim în limba noastră. „Miragii exotice", „Hohotele Licuriciului", „Pagodele Nopții", „Viziuni cosmice" conțin simboluri, adeseori, virtuoase, dar totuș obscure. In schimb ce materială și de pe pământ e „Iarna", ce realizări promițătoare aduce

www.digibuc.ro

„Ciclul Mării" şi ce clară e tema din „Ertarea lui Iuda"! Ce distanţă între didacticismul poemei finale şi simbolurile dela început! „Caravanele tăcerii" merg încă şi nu e exclus să ne sosească într'o zi, bogate.

www.digibuc.ro

Voronca (Ilarie):

Restriști, Tipogr. „Rahova", 1924, 92 pag. (cu desene de Victor Brauner).

Poezia d-lui Ilarie Voronca e confidența unui elegiac ros de triste nesfârșite. Neliniști, preumblări bolnave, amurguri, desfrunziș, primăveri triste, parcuri vechi, panorame, toamne, iată teme pe care le cântă cu obsedantă sinceritate clavirul melancoliei lui Ilarie Voronca. Atâtea din temele romanticilor. Dar ce distanță dela elegia solemnă, și ornamentală de cele mai multe ori, a romantismului, până la tânguirea aceasta a adolescenței contimporane, ce se destramă într'o monotonie contagioasă și în versuri plutind leneșe, dealungul cheiurilor ca firele de tort de toamnă, fâlfâind, agățate de un pom, de o casă .. Trece apoi prin versurile lui Ilarie Voronca ceva din elegia familiară și emoționantă a lui Jammes, a cărui senti-

www.digibuc.ro

mentalitate e călăuza cea mai consolantă, a liricilor adolescenți. Desenele d-lui Victor Brauner, amintind arta caricaturală a lui Iser, însoțesc în chip fericit textul.

www.digibuc.ro

Teatru

Ardeleanu (C.):

„Casa Vechiturilor", Piesă într'un act. „Casa Şcoalelor", 1923, 63 pag.

Piesa d-lui Ardeleanu pune problema renegatului evreu. Acţiunea se desfăşoară în casa de vechituri a cămătarului Nathan, între acesta şi fiul său Isidor, bolnav, murind, renegat de credinţa în Israel şi mai ales de materialismul rasei sale.

Caracterele sunt viu desprinse, acţiunea se desfăşoară firesc. Cămătarul Nathan e turnat dintr'o bucată. Episodul lui Răducanu care-şi amanetează icoana, ingenios. Şi totuşi axa centrală a piesei e slabă. Eroul Isidor neverosimil, aşă schiţat cum e. Dealtfel piesa rămâne o schiţă care ar trebui desvoltată.

www.digibuc.ro

Sunt într'însa virtualităţi de un intens dramatism care acum abiă se întrevăd. Misterul convertirii lui Isidor e exterior piesei. Ar puteà oare fi realizat într'un singur act? Iată ceeace pare puţin probabil.

www.digibuc.ro

Aristofan:

Norii, trad. şi introducere de Şt. Bezdechi, (colecţia Clasicli Antici), „Cultura Naţională", 1924, 114 pag.

Studiul introductiv al d-lui Bezdechi reconstitue, într'o naraţie evocativă Dionisiile cele mari ale anului 423 a. Ch. când ia parte la concursul de teatru şi Aristofan cu Norii. Introducerea aceasta e un model de resuscitare istorică.

Acţiunea piesei, semnificaţia feluritelor taine, de desupturile istorico-morale, se prind mult mai uşor după ce ai străbătut această evocare, vie ca un film povestit. Traducerea în versuri, de felurite metre, când apropiate în ton, convorbirii familiare, când spiritualizate, în coruri, unde avântul liric e păstrat cu atâta discreţie, când de o frumuseţe antologică ca în cele patru versuri: „Vei merge'n grădina lui Academos" (pag. 86) din altercaţia dintre Drept şi Nedrept, isbuteşte să facă accesibilă una din cele mai acide dintre comediile de moravuri ale lui Aristofan. D-l Bezdechi de-

www.digibuc.ro

ţine ştiinţa resurselor de limbă şi încetăţeneşte cu naturaleţă atâtea din obscenităţile sau vulgarităţile din Aristofan.

D-sa nu le ocoleşte, ci le înfruntă. De aceea nu înţeleg de ce la pag. 63 păstrează pentru un gest vulgar corespondentul în latineşte, (pollicem inter medium et indicem compressum monstrans). Cetitorul nu poate fi lămurit. Gestul e şi în Dante şi exprimat acolo prin a face pumnul sinochină. O simplă şi timidă întrebare, pentrucă traducerea e, fără nici o îndoială, magistrală.

www.digibuc.ro

Beraru (Constantin):

Cheleş împărat, Poem dramatic în 3 acte, „Junimea Literară", Cernăuţi, 1923, 102 pag.

E basmul versificat al lui Cheleş, Fat-Frumos-ul legat de un blestem şi care se răscumpără prin iubirea Domniţei. Cheleş, plecat din castelul celor 3 zâne, se aciuiază la curtea Impăratului ca grădinar. Domniţa, care se împotrivise tot timpul, căsătoriei, se îndrăgosteşte de dânsul, mai cu seamă după ce i s'arată şi'n strălucirea lui de Făt-Frumos. Impăratul hotărăşte nuntirea. Domniţa alege pe Cheleş. Impăratul o alungă după ce-i cunună. Se iscă răsboiu, între Impărat şi pretendenţii la mâna Domniţei. In cele din urmă Cheleş revine, birueşte, şi e încununat de Impăratul care se şi sfârşeşte. Precum se vede un basm simplificat cu stăruinţă de autor. Literatura noastră dramatică cunoaşte basme versificate: „Inşiră-te Mărgărite", „Fata din Dafin", „Rodia de aur". Oricâtă fantazie, şi oricât de bogat straiu al versului

www.dacibuc.ro

nu se pot lipsi pentru un poem dramatic, şi de o cât de slabă intrigă. Şi în Cheleş Impărat, afară de câteva sentinţe, fericit versificate, nu ştii ce să regreţi mai mult: absenţa intrigei, sau absenţa unui avânt poetic care să răscumpere multele libertăţi ale rimei şi ale versului fără de strălucire? Poate pe amândouă.

www.digibuc.ro

Corneille:

Poliect, tragedie creştină în 5 acte, trad. de Corneliu Moldovanu şi D. Nanu. Ed. „Casa Şcoalelor", 1924, 119 pag.

Nu e vorba să reîmprospătez cât firesc sau cât convenţional cuprinde această tragedie creştină, în care se sbate şi suferă pasiunea Polinei, fiica senatorului roman, Felix, guvernatorul Armeniei. Ele au intrat astăzi în conştiinţa publicului care ştie să facă partea justă frumuseţilor pasiunii din tragediile clasice.

E vorba, însă, să reamintesc meritele acestei traduceri şi virtuţile acestor doi traducători. Amândoi sunt stăpâni pe tehnica versurilor şi au dovedit aceasta cu bogata lor operă originală. Dar chiar în traduceri, ei aduc o ucenicie din cele mai fecunde. Corneliu Moldovanu e traducătorul în românește al dificilei romanţe din „La Glu" a lui Richepin, al „Visului lui Booz" din Hugo, pe care l-a tălmăcit cu siguranţa şi măestria unui virtuos si mai cu seamă, a adus pre-

www.digibuc.ro

cizie, culoare şi o surprinzătoare naturaleţă în adaptarea în româneşte a „Cântării Cântărilor". Dimitrie Nanu, e traducătorul în versuri al lui Othello, al „Visului unui amurg de iubire" în tălmăcirea căruia a pus, toată grija pentru atmosfera de vis a poemului lui Bataille, ş. a. Calităţile acestor doi stăpâni ai versului original şi ai traducerilor şi-au pus cu succes, la contribuţie, resursele, în traducerea frumoşilor alexandrini ai lui Corneille.

www.digibuc.ro

Furtuna (Horia) :

Făt-Frumos, poveste lirică în 4 acte, în versuri, „Cultura Națională", 1924, 131 pag.

In fața unor porți mari și grele de aur cari înfățișează porțile basmului, apare Prologul care invocă mirajele poveștilor. Sunt versuri de o clară limpiditate și de-o mare putere de evocare. „Și azi în munți sunt râuri line — oglinzi de apă ne'ncepută — în care zâne'n zorii zilei — se sbenguesc și se sărută ; și-acum mireasa blestemată — cu tălpi de-aramă la călcâie — își caută pierdutul mire — spre Mănăstirea de Tămâie —"... Și'ncepe basmul. După datină, satul dă în fiecare an o fată zmeului din fântâna blestemată. Acum e ursită Mioara. De data asta intervine Făt-Frumos care-i oprește dela nelegiuire, îi îmbărbătează și pornesc cu toți la fântâna zmeului, să lupte... In loc de zmeu, apare Aghiuță, ca un memento al legendei populare și care le spune un minunat calendar, cu toate atributele lui.

www.digibuc.ro

El anunţă pe Făt-Frumos că Ileana Cosinzeana după care umblă, nu-i moartă, că în palatul zmeului doarme, cuprinsă de vrajă până ce sărutul izbăvitor o va trezi. Pleacă cu toţii. Poposesc în pădure — urmează o şezătoare de toată poezia. Intâmplarea lui Licurici e o podoabă literară. Dar vin duşmanii în ţară. Se duc să lupte. In urmă Făt-Frumos ajunge la palatul Cosinzenii. E prea târziu. Melinte, prietenul viclean, ajunsese înaintea lui.

Făt-Frumos moare. Canavaua e simplă; dar broderia e magnifică. De sigur nu e o piesă de teatru, e prea multă elocvenţă, împletirea de basm şi real e dăunătoare, dar versul de o virtuositate rară, dar imaginea preţioasa, dar episoadele lirice, dar calendarul lui Aghiuţă, dar sezatoarea din pădure sunt poeme aşà de desăvârşite, încât fac din „Făt-Frumos“ una din cele mai bune lecturi.

www.dlibuc.ro

Maeterlinck (Maurice):

Ciclul Morţii (Interior, Oaspele nepoftit, Orbii) trei drame traduse de Al. T. Stamatiad. „Cultura Naţională", 134 pag.

Misterul morţii e marea temă a lui Maeterlinck. In cântece de o simplitate populară, în filozofice poeme în proză, în drame gravate în bronz funerar, în tratate de extindere şi de pătrundere, precum cele două volume din „La Mort", Maeterlinck a urmărit neîntrerupt pe această fugitivă misterioasă— Moartea —. Dramele pe care le traduce poetul Al. T. Stamatiad, surprind trei aspecte ale omului în faţa chinuitorului mister. Toţi stau la pândă în adăstarea acestui oaspete nepoftit, ştiu cu certitudine că el va sosi, îl tem, dar îl aşteaptă. Dacă sosirea lui e neînduplecată cei vizitaţi de dânsul nu se împotrivesc mai puţin. Interesant aliaj al fatalităţii greceşti inexorabilă, cu neliniştea dezarmată a omului modern: iată ceeace realizează teatrul lui Maeterlinck.

www.digibuc.ro

Poetul Al. T. Stamatiad a slujit cu resursele verbului său poetic, prin escelență, și cu o pătrunzătoare interpretare textul, de o delicată și dificilă compoziție.

www.digibuc.ro

Petra-Petrescu (Horia):

Linda Raia, Comedie cu lacrămi în ochi, într'un act, originală, în versuri şi proză (Bulet. 14 a. Desp. Sibiu al „Asociaţiunii". Sibiu, 1924, 23 pagl
— Călcâiul lui Achile, piesă teatrală din viaţa gazetărească, în trei acte (Bulet. 19) id. 72 pag.

Activitatea culturală a d-lui H.' P-P. se realizează şi'n teatru. Teatrului cu atitudine moralizatoare, d-sa închină aceste două piese, dintre cari Linda Raia e scrisă în versuri şi proză, în tempo de vodevil. In prima e vorba de satirizarea unui îmbogăţit de răsboiu, la care se înrolează complice chiar fiica lui. A doua, scrisă în proză, cu acţiune mai desvoltată, cu intrigă şi interes dramatic, e o caldă pledoarie pentru apărarea sacrificiului şi spiritului de desinteresare al unui medic, divinizat de clientela săracă şi gratuită. Atacuri oarbe şi murdare se urzesc în contra cinstei lui Toate elementele bune se coalizează să-l apere şi să-l ridice peste apa tulbure. E o luptă între bine şi rău, întrupată într'un mediu

www.digibuc.ro

românesc şi într'o lume unde calomnia se simte mai la casa ei. Dacă „Linda Raia“, mi se pare mai dificilă ca transpunere scenică, „Călcâiul lui Achile“ ar face un frumos spectacol educativ.

www.digibuc.ro

Petrescu (Lucreţia):

Păcatul, dramă în trei acte şi un prolog, cu o prefaţă de Brătescu-Voineşti, „Cartea Românească„1924, 88 pag.

Există un dosar al „Păcatul"-ui. D-l Brătescu-Voineşti înduioşat peste măsură de această inopinată apariţie în dramaturgia română, a pus toată căldura sufletului său generos, a dat interviuri şi a ţinut o comunicare la Academie, din care deasemenea, a desprins un fragment ca prefaţă a acestui volum. Părerea dumisale e că ne aflăm în faţa unei desăvârşite creaţiuni dramatice. Acţiunea piesei se desfăşoară în Moldova, pe vremea domniei lui Vasile Lupu. Logofătul Bogdan Dragnea Merişanul a ameninţat cu despărţenie şi surghiun pe soţia lui, Jupâneasa Maria dacă şi de data asta îi va naşte tot fată. Boierul e mândru de spiţa lui şi vrea moştenitor. Cu ajutorul unei bătrâne de casă, Mama Tudora, Crisanda, noul născut, e înlocuit cu Iliaş, copilul de curând năs-

www.digibuc.ro

cut al unei roabe care şi muri. Deaici tot răul. Iliaş, e un desmăţat. Crisanda trebuie ferită de răul lui Iliaş şi atunci Jupâneasa Maria îl otrăveşte. Logofătul Bogdan Dragnea îşi jeleşte odorul. Mai mult interes decât cel enunţat aici, nici nu prezintă piesa.

Vorbim de interes dramatic. D-l Brătescu-Voineşti, vorbind de progresiunea acţiunii o asemuie cu un „proiectil". Imaginea e bună dar defavorabilă. Acţiune-proiectil înseamnă oare acţiune? Dealtfel nici atmosferă istorică, nici caractere. O lăudabilă încercare de debut, scrisă onest.

E păcat că d-l Brătescu- Voineşti n'a amintit nimic de Delavrancea.

www.digibuc.ro

Poiană (Volbură):

Noaptea învierii, feerie în versuri, Sibiu, ed. „Librăria Săteanului", 1921.

„Noapte. Un cimitir cu opt morminte. La fiecare mormânt o cruce. Pe cer sclipesc stelele. In fund un chenar de munte. Copaci înfrunziți. Liniște. O Domniță, Maria Magdalena, un caporal și șapte soldați". Acesta e decorul. Vine Domnița, acoperită cu văl alb, intră cu lumânarea aprinsă și aprinde fiecărui mormânt o lumânare. Apoi citește inscripțiile fiecărui mormânt: „Iordăchiță Timoteiul și-a găsit aici hodina, în spitalul dela Roman, a dat mâna cu Regina"; „Neculai a Preotesei, zis și Niculai Cimpoi, a murit în zorii zilei când îl săruta Moșoiu". Apoi încep să vorbească morții cari răspund la apelul caporalului care și el e tot în mormânt. In esență ei spun: „Noi cuprinși de 'nflăcărarea dragostei de neam și Rege am dat mâna cu avântul". Domnița încheie

www.digibuc.ro

discursurile. Apare Maria Magdalena, „grăbită", îmbrăcată în doliu, caută pe Maica Domnului, inima îi tremură în piept „ca frunza verde". Se revarsă de zi. Toți intră în mormânt.

..Că multe nenorociri a mai adus și războiul.

www.digibuc.ro

Prodan (Paul I):

Concert simfonic. Comedie într'un act. „Impr. „Independența", 1924, 51 pag.

Anton Ciupagea, director general în Ministerul Prevederilor Sociale, funcționar de carieră, cam de 50 ani, iubește mult viața tihnită. Una din fericirile lui e să-și facă siesta Dumineca după amiază. Și și-ar face-o netulburat dacă soția lui, Maria, de 26 ani, nu s'ar plictisi și n'ar ține să fie plimbată. Deaici neînțelegeri, tachinerie, ce strică tihna bietului Ciupagea și nu-l lasă să atipească. El trebue să cedeze, și pleacă să cumpere bilete la concertul simfonic, dirijat de o celebritate muzicală. Aceasta în urma insistențelor soției sale care auzise semnalul flașnetei: Amantul aștepta la scară. Pleacă bărbatul, intră amantul. Scenă între acesta și tânăra soție, din cauza aceluiaș dirijor de orchestră cu care ar fi cochetat femeia, la restaurant într'o seară. Impăcare între amanți. Sosește bărbatul cu bilete și e

www.digibuc.ro

fericit că poate rămâne să tragă un pui de somn; soția pleacă la concert cu verișorul.

Păcat numai că această schemă comică pierde în tratare. Lâncezește. E ceva din aerul burghez. Lipsește însă spiritul, verva comică.

www.digibuc.ro

Rostand (Edmond):

Puiul Vulturului, (L'Aiglon), dramă în 6 acte în versuri, trad. de Colonel Const. Manolache, Iași. „Tip. Ștefăniu", 1924, 319 pag.

E a doua traducere din Rostand, datorită unui militar. Explicația stă, de bună seamă, în parada versului și'n marea ținută a personajiilor. Sunt calități care înduioșează și pe civili — cu atât mai mult pe militari. Rostand va rămâne, pentru teatrul francez, în versuri, un mare abil, un virtuos al rimei. un mânuitor desăvârșit al floretei dialogului; Traducătorul român are de luptat cu infinite greutăți: subtilitatea textului si nemlădierea alexandrinului românesc — mai ales când nu-i un familiar al scandărilor. Dintre traducătorii lui Rostand, de sigur tot Mihail Codreanu ține fruntea. Și aceasta datorită darurilor lui de virtuos al versului românesc Traducerea d-lui Colonel Manolache, conștiincioasă și meritorie, sufere totuș de multe incertitudini metrice. Numele proprii și cifrele

www.digibuc.ro

(anii) sunt adesea maltrataţi ca să încapă în tipare. Formulele latineşti, nu mai pot păstrà în traducere românească accentuările franceze: ad usum delfini (= se fini) e fals în româneşte. La fel Habsburg nu rimează cu Presburg. In franţuzeşte de sigur. Deasemenea licenţe inadmisibile de rime: cè — spune-mi-lè. Şi altele şi altele.

Impresia generală însă e de partea traducătorului. Atâtea din perioade sunt fericit traduse şi retorismul ca şi dureroasa dramă a ducelui de Reichstadt tot mai încearcă lacrimile.

www.digibuc.ro

Theodorian (Caton):

Bujoreştii. Comedie dramatică în 4 acte. Ediţia a doua. „Cultura Naţională", 1924, 135 pag.

Piesa d-lui Caton Theodorian înfăţişează societatea românească pe la 1890—95. Ea prezintă un boier român, Fotin Bujorescu cu maniile lui, de a-şi da fata — singurul copil — tot după un Bujorescu, pentru ca să nu i se stingă neamul, de vechimea şi nobleţea căruia e peste măsură de îngâmfat. Mania aceasta e sursa multor întâmplări comice, până apare în scenă Amos Bujorescu, spiţerul din Huşi, pe care Fotin îl hotăreşte soţ fiicei sale. Amos e un ardelean, de înfăţişare şi maniere modeste, stângaciu, îndrăgosit de ierburile şi de sihăstria lui. El este însă un suflet mare. Domniţa Olga, fata boerului Fotin, logodită cu locotonentul Cărbuneanu, cu care şi păcătuise, imploră ajutorul lui Amos. Îi cere să se căsătorească pe placul lui Fotin cu ea, dar numai pentru a împăcà aparenţele. Sacrificiul lui Amos câştigă

www.digibuc.ro

inima Olgăi şi la întoarcerea lor din străinătate Olga iubeşte pe Amos. Fotin va avea un moştenitor, veritabil Bujoresc. Oricât ar părea de îndrăzneaţă concepţia, siguranţa cu care autorul sculptează personajiile şi mai ales minunata creaţie a lui Amos a cărui candoare sufletească cucereşte pe lector ca şi pe spectator trece peste neverosimilităţi şi ridică piesa la rangul uneia din cele mai desăvârşite opere dramatice originale.

www.digibuc.ro

Zamfirescu (Georghe - Mihail):

Cumineçătura, editura „Umanitatea". Bucureşti, (tiparul „Scrisul Românesc" Craiova), 1925, 38 pag.

Dramatizare de mare efect a situaţiilor cunoscute din nuvela istorică Alexandru Lăpuşneanu a lui Costache Negruzzi. Scena se petrece în sala armelor, în palatul domnesc din Iaşi. Petru Alexandru Lăpuşneanu, Domnul Moldovei, setos de sânge, a hotărât praznicul de moarte al boerilor. Domnul trebue să-şi răsbune trădările boerilor cu Vornicul Moţoc în frunte. Doamna Ruxandra tremură de nelinişte şi pentru sine, dar mai ales pentru coconul său, Bogdan, tânărul vlăstar. Ea încuviinţează pe logofătul Stroici care s'a hotărât să fugă din faţa urgiei domneşti. Domnul se întoarce de la biserică şi toată răutatea lui se întărâtă. Intâi, în potriva Doamnei care-i cere să o lase dimpreună cu coconul să plece la Hotin. Domnul o pune sub paza Armaşului credincios. Prin complicitatea acestuia curtea şi sala de ospăţ sunt împănate de lefegii armaţi care-şi vor face

www.digibuc.ro

datoria. Incep să vină boerii. Intâi Vornicul Moţoc, apoi Logofătul Troluşan şi postelnicul Veveriţă. Domnul îi ameninţă şi le dă să înţeleagă de cele ce-i aşteaptă. Moţoc tremură, se umileşte, vrea să asigure că a fost totdeauna credincios. Scenele dintre Moţoc şi Domnul sau dintre Veveriţa şi Lăpuşeanu sunt de-un mare efect dramatic. Incepe măcelul, capetele boerilor sunt adunate pe masă. Moţoc e aruncat pradă mulţi mei care se apropie întărâtată sub ferestrele Palatului şi spânzurat. Doamna e adusă să vadă grozăvia şi să se lecuiască de jelanie. Ea îşi înfige ghiarele în gâtul Domnului care o va înjunghia. Apare coconul şi actul se termină cu prosternarea lui Lăpuşneanu sub pantoful lui Bogdan.

Nerv dramatic, simplificare şi rafinament de cruzime, iată calităţi ce anunţă o carieră.

www.digibuc.ro

Critică

Adamescu (Gheorghe):

Contribuţiune la bibliografia românească, Fascicola II-a (1500—1921), „Casa şcoalelor", 1923, 413 pag.

Valoarea unei bune lucrări bibliografice e mai presus de orice discuţie. Ea este călăuza de fiecare clipă a oricărei literaturi culte. Pentru noi, unde totul rămâne de început, o bibliografie, oricât de primară, e de netăgăduit folos. Deaceea bibliografia d-lui Adamescu, care cuprinde texte şi autori dintre 1500 şi 1921, cu îndreptările şi completările primei fascicole, e indispensabilă oricărui cercetător. De sigur ea nu e completă şi nu e lipsită de dibuiri, pe care însuş autorul le mărturiseşte. A ordona un haos, cum e literatura română, e o încercare ce nu poate fi isprăvită, cu una cu două.

www.dacibuc.ro

Afară de completările care neîntrerupt vor fi aduse, fie de autor, fie din afară — şi sunt desigur, numeroase ar fi necesar, şi e cel mai uşor din neajunsuri, stabilirea unui plan cât mai luminos, cât mai expeditiv. Aşa de pildă aşezarea pe categorii — sau genuri literare a scrierilor autorului. Precum nu spune îndeajuns: Poezii şi articole în cutare revistă, dela număr la număr. Oricum, lipsuri ce se pot îndreptà şi ca e nu scad imensa muncă şi imensul material din această bibliografie.

www.digibuc.ro

Băcilă (Ioan C):

Pictori francezi prin țara noastră. 1828—1856. Cu numeroase ilustrațiuni în text. (Biblioteca „Astra", No. 8), Sibiu, ed. Asociațiunii", 1923, 40 pag.

Din marele capitol al istoriei prin călători în Țările Române, d-l Băcilă desprinde un fragment, anume al câtorva pictori francezi din întâia jumătate a sec. XIX. Ei sunt: Hector de Béarn, Raffet, Michel Bouquet, Charles Doussault și Théodore Valerio. Unii din ei dau amănunte și informații de ordin istoric, foarte interesante, precum Hector de Béarn care însoți pe ducele de Mortemart, în timpul războiului ruso-turc din 1828, în Principate și care consemnă atâtea din observările lui în „Quelques souvenirs d'une campagne en Turquie, 1828". Volumul e însoțit de 62 litografii, cari aruncă lumini din cele mai pitorești asupra trecutului, de aproape un veac, în țările noastre, în special interesante planșele cetății Con-

www.digibuc.ro

stanța, întărită cu turnuri crenelate și un pont-levis spre uscat — și din care se dă o reproducere și în această broșură.

Raffet, care însoțise pe Anatol de Demidoff, în 1837, cu o întreagă misiune, în Principate, ilustrează edițiile călătoriei acestuia și publică în 1849 și un Album de 100 planșe din care 19 privesc Muntenia, Moldova și Basarabia. D-l Băcilă dă o listă a edițiilor voiajului lui Demidoff ca și informații despre calcurile crochiurilor lui Raffet, aflate la Cabinetul de Stampe din Paris și care toate prezintă un deosebit interes pentru noi. Din lucrările acestora ca și din albumurile lui Bouquet, Doussault și Valerio se dau reproduceri distincte și care fac din aceasta broșură, text și ilustrații, una din cele mai frumoase contribuțiuni pentru trecutul nostru pitoresc.

www.digibuc.ro

Bălan (Teodor):

Eudoxiu Hurmuzachi, discurs festiv rostit la 23 Martie 1924 cu prilejul serbării semicentenarului morții sale, în sala Teatrului Național din Cernăuți. Cernăuți, „Soc. tip. Bucovineană", 1924, 14 pag.

In limitele unui discurs festiv se aduc o seamă de fapte din care se conturează figura învățatului și marelui bucovinean Eudoxiu Hurmuzachi. Născut în 1842, la Cernăuca, moșia de baștină a Hurmuzăcheștilor, studiă în Cernăuți și Viena și începù de timpuriu, complectarea documentelor referitoare la istoria Românilor, din arhivele Vienei și care, publicate de Titu Maiorescu, în 1874, în 7 volume, puseră bazele cunoscutei colecții Hurmuzachi, continuată în urmă și pusă la contribuție de toți istoricii noștri. Eudoxiu H. jucă și un însemnat rol politic după 1848. El luptă pentru autonomia Bucovinei și pentru despărțirea de Galiția. Lupta

www.digibuc.ro

lui e consemnata în memorii documentate. Tot el apără pe țăranii Câmpu-Lungului Moldovenesc într'un proces cu Statul, pe care aceștia îl purtau din 1780 fără rezultat. Murì în 1874 și-și doarme somnul ușor sub o cruce de stejar la Cernăuca, cu mormântul uitat și neîmpodobit.

www.digibuc.ro

Davidescu (N.):

Aspecte şi direcţii literare, vol. II. „Cultura Naţională" 1924, 168 pag.

Dl N. Davidescu nu este numai novelistul de bogată fantazie sau poetul cu versul când solemn, când intim din „Inscripţii" sau din „Cântarea Omului". Dl N. Davidescu e unul din fruntaşii tinerei noastre literaturi şi pentru idealul de artă pe care-l slujeşte, şi pentru steagul de luptător pe care-l flutură, neîntrerupt, deasupra redutei noastre culturale.

„Un scriitor, în definitiv, trebuie să fie, înainte de toate, o forţă care are permanent ceva de spus, şi care necontenit vibrează în contact cu vieaţa dimprejur". Aceste rânduri dintr'unul din articolele prezentului volum, pot fi înscrise ca epigraf al întregii activităţi literare a d-lui Davidescu. Dela acest crez el nu s'a abătut. In numele lui, şi-a ascuţit armele şi a pândit actualitatea, cu interes, cu prudenţă, cu seriozitate. Critica dom-

www.digibuc.ro

nului N. Davidescu nu se izolează în turnul de fildeş al unor superioare concepte estetice. D-sa coboară în arenă şi scrisul său e un model de glosă în marginea actualităţii. Chestiunea revistelor pe care le vrea combative, organe vii şi nu onorabile magazine de literatură, chestiunea manualelor şcolare, a educaţiei fizice, a educaţiei româneşti, a limbii româneşti, apoi centenare şi comemorări de reprezentativi scriitori occidentali, sunt tot atâtea subiecte asupra cărora domnul N. Davidescu spune cuvinte juste şi observaţii valoroase. Volumul sfârşeşte cu 14 esseuri critice. E vorba de poezia modernă românească începând dela Macedonski şi până la Lucian Blaga. Anghel, Bacovia, Săulescu, Minulescu, Arghezi, Maniu, D. Iacobescu, Vinea şi dintre precursori Petică şi Săvescu, sunt caracterizaţi cu dragoste şi cu justeţă. Aceste esseuri sunt indispensabile celui ce se iniţiază în poezia modernă românească.

www.digibuc.ro

Dragomirescu (Mihail):

Dela misticism la raţionalism, „tip. Române-Unite", 1924, 450 pag.

Volumul acesta compact, închide o stăruitoare muncă de foiletonist, pe care d-l. M. D. a risipit-o cu deosebită perseverenţă câţiva ani în şir. Poţi să nu subscrii la părerile d-lui M. D. Sunt de multe ori sumare, nedrepte, neadevărate Par însă întotdeauna sincere. Se pare că autorul crede în ele, s'ar luptà şi ar muri pentru dânsele. Volumul de faţă e o luptă contra misticismului culturii noastre, reprezentată prin d-l Iorga mai ales. Directiva sa raţionalistă urmăreşte să pună în locul individualismului, ideea de neam şi de adevăr. Volumul face o largă parte acelei „şcoale literare" dela „Convorbiri critice" care a fost o grupare, un cenaclu cel mult, dar nu o şcoală literară. Dar aceà grupare urmărea ideea de adevăr în artă şi neglijà pe aceea de neam, pe care o subordonà. Atunci cum e cu putinţă ca astăzi să împace aceste antagonisme ? Dar dacă ideile directoare sunt mobile ca tot ce-i lăsat pe lumea asta, foiletoanele sale critice, analizele unor opere şi unor scriitori se cetesc cu interes — fie şi pentru sămânţa lor polemică.

www.digibuc.ro

Goga (Octavian):

Coşbuc, discurs de primire, cu răspuns de G. Bogdan-Duică, Academia Română; „Cultura Naţională" 1923, 53 pag.

Discursul rostit de poetul Goga, în şedinţa solemnă dela 30 Maiu 1923, a înfăţişat în lumină de apologie viaţa şi opera lui George Coşbuc, pe care-l prezintă ca pe cel mai caracteristic exemplar al satului şi al pamântului ardelean. Autorul urmăreşte aceste caractere etnice dela origină, din vremea studiilor dela Năsăud, din vremea uceniciei dela „Tribuna", etc. Coşbuc a dat expresie în lucrările lui epice, caracterelor literaturii populare. El intenţiona chiar, să scrie o epopee etnică a românilor. Poezia lui vine după valul eminescian şi rămâne ca un plin de interes studiu, să urmărească ecourile şi reacţiunile acestor altoiri aşà de diferenţiate, în literatura română. Natura în poezia lui Coşbuc, nu e subordonată lirismului poetului. Ea se cântă pe sine. D-l Goga înfăţişează,

www.digibuc.ro

deasemenea şi latura de poet al idealului naţional a lui Coşbuc. In răspunsul său, d-l Bogdan-Duică, a procedat la fel şi a făcut o amănunţită analiză a activităţii poetice a d-lui Goga, presărată de multe observaţii juste, precum, între altele, că în primele poezii, d-l Goga erà şi publicist în versuri.

www.digibuc.ro

Lăzăreanu (Barbu):

Câţiva povestitori: Nic'a lui Ştefan a Petrei. Nedea Popescu. Noel Wolf. „Tip. Adevărul". 1924, 31 pag.

Anton Bacalbaşa. „Tip. Adevărul" 1924, 34 pag.

Zelul de cercetător literar al d-lui Barbu Lăzăreanu e demn de o soartă mai bună. Cu broşurile de faţă d-sa intră puţin pe uliţa mare a istoriei literare. Păcat numai că se opreşte prea repede, după ce-a trecut, de rohatcă Propriu întreprinderilor d-sale este absenţa oricărei simetrii. Cu acelaş condeiu a scris despre Eminescu ca şi despre opera poetică a lui Take Ionescu sau George Cair. După cum în cazul de faţă, nu strânge mai puţin la piept, pe Noel Wolf şi Nedea Popescu,ca pe Ion Creangă. E un exces de dragoste la d-l Barbu Lăzăreanu, care dă pe delături şi din care se'nfruptă şi cele mai neînsemnate vietăţi din ţarina literară. Acelaş spirit de asimetrie îl sfătueşte să închidă în acelaş ţarc de povestitori pe mai sus pomeniţii.

Numai gândul şi înspăimântă. Pentrucă nici o înrudire nu poate fi între marea creaţie de artă a lui Creangă, aşà de complexă,

www.digibuc.ro

așà de variată și între sensaționalul haiducesc al celorlalți doi. Din fericire trădarea d-lui B. Lăzăreanu e numai aparentă. Pe cât de convingătoare e schița critică referitoare la Creangă pe atât de platonice sunt rândurile închinate celorlalți doi. Și aceasta datorită, de bună seamă, calităților intrinsece respective. Tot capriciul, sporit de spiritul de hiperbolă, care este o altă meteahnă a d-sale, l-a făcut să supravalorifice pe Anton Bacalbașa. Mă grăbesc să spun că o astfel de broșură erà de mult așteptată pentru cunoașterea fostului agreat al lui Caragiale. Tony Bacalbașa se bucură de o faimă care în orice caz e mai presus de umerii lui. Textele pe cari d-l Barbu Lăzărescu le citează, sunt animate de oarecare vervă; gustul însă, adeseori, e îndoelnic. In seria de exagerări în care se complace d-l Barbu Lăzăreanu trebuie neapărat subliniată credința d-sale că Tony Bacalbașa poate intra în cărțile de școală. Iar în privința dicționarului: de ce s'ar luà pentru „poștă" îndoelnicul text citat de d-sa când „poștele" ce Gâtlan puneà lui Oșlobanu, sunt cu mult mai celebre, în Creangă.

www.digibuc.ro

Lovinescu (E.):

Critice, vol, IX, Poezia Nouă, „Alcalay şi Calafeteanu", 190 pag.

Volumul al 9-lea din seria criticilor domnului E. Lovinescu e închinat Poeziei Noui. El cuprinde strânse laolaltă şi coordonate, articolele sale fragmentare din „Sburătorul". Pornind dela o polemică pe tema existenţei sau inexistenţei unei literaturi române, d-l Lovinescu schiţează caracterele esenţiale ale literaturii naţionale. Trece apoi la definirea simbolismului. Situiază simbolismul în ritmul literaturii universale, decide că simbolismul nu poate fi naţional şi consacră capitolul următor simbolismului românesc reprezentat prin I. Minulescu, Elena Farago, Bacovia şi Camil Baltazar. Falsul simbolism îl reprezintă: T. Arghezi, N. Davidescu, Adrian Maniu şi F. Aderca. Trece apoi la precizarea altor curente din poezia română contemporană: Imagismul cu Lucian Blaga, A. Philippide, Demostene Botez, Poezia notaţiei cu Camil

www.digibuc.ro

Petrescu, tradiționalismul și neoclasicismul cu Nichifor Crainic, I. Pillat și Marcel Romanescu, schițează apoi poezia dinamică a lui Ion Barbu și poezia zădărniciei universale a lui George Gregorian. In concluzie, constată o criză a lirismului, care-și caută noui mijloace de expresie.

Volumul, cu toate lipsurile lui, aduce o primă încercare de sistematizare a nouilor aspecte din poezia română. El nu e nici un repertoriu complet, nici o apologie a poeziei noui. E un foarte folositor, deși parțial, registru de poeți. Dela el va trebui să plece oricine caută o informație în poezia nouă și mai ales, dincolo de el, va trebui să sară istoriograful literar care va studia cu devoțiune întreaga înfățișare a poeziei noui românești.

www.digibuc.ro

Marinescu (Constanța):

George Coșbuc, studiu critic. „Ed. lit. a Casei Școalelor", 1923, 341 pag.

După o introducere în care retorismul scriitoarei întonează un imn pentru răposații Delavrancea și Coșbuc, care s'au stins în „ora cea mai tragică a epopeei noastre" cum zice autoarea, introducere care, dintru început coboară o umbră de îndoială peste întreg cursul studiului critic, urmează o sumară înfățișare a vieții poetului și operelor sale, o enumerare a traducerilor și operelor originale, a genurilor poetice cultivate de Coșbuc, etc... Totul sumar și incomplet. De sigur că nici n'a voit altfel autoarea care ne-a prezentat nu o monografie a lui George Coșbuc, cât un studiu critic. Studiul urmărește poezia lirică a lui Coșbuc, pe care o împarte în lirică subiectivă (pasteluri, ode, satire) și lirică obiectivă (teme elegiace, idile și balade lirice). Urmează prezentarea poeziei epice : (basme versificate, legende, anecdote, poeme umo-

www.digibuc.ro

ristice, balade epice, fantastice şi legendare, istorice şi exotice. (Aceasta-i schema studiului critic. Precum se vede e vorba de o clasificare a poeziei lui Coşbuc. Fiecare varietate e urmărită în anume poezii-model, care sunt analizate după cea mai didactică metodologie. E de sigur o faptă bună acest studiu critic. Il socotim însă stângaciu. Dar mai ales l-am fi voit monografie a vieţii şi operei lui Coşbuc A întregei opere. Ceeace s'ar fi putut dacă s'ar fi sacrificat — şi s'ar fi putut — trei pătrimi din analiza poeziilor sau clasificări ce s'ar fi exprimat prin caracterizări mai succinte. Am fi avut o veritabilă faptă bună. Ni se pare iar exagerată lupta de a naţionalizà împrumuturile lui Coşbuc din literaturile străine. „Unde găsesc ceva bun, îl şi iau", ziceau francezii cei mari şi nu se mai sinchisiau. Şi nimeni nu le-a făcut vreo vină din asta.

www.digibuc.ro

Murăşanu (Teodor):

Avram Iancu. Viaţa şi faptele lui de vitejie. Turda Edit. „Librăria poporală" (Biblioteca Românească No. 1--2). Turda, 1924, 61 pag.

Mai anul trecut părintele Al. Ciura, dădea la iveală o broşură, în care se povestea, pe scurt viaţa lui Avram Iancu. Broşura d-lui Murăşanu are meritul să-i semene. Un plan limpede în limitele căruia se povesteşte copilăria lui Avram Iancu, învăţătura lui şi luptele din munţii apuseni, înfrângerile lui Hatvany, Vasvári şi Kemény apoi supărările, decepţia, abaterea în care cade Iancu. Toate limpede şi pe scurt, cum se şi cade unei broşuri de popularizare. Broşura e urmată de un apendice alcătuit cu extrase din memoriul lui Iancu, cu cântece populare sau amintiri culese dela bătrânii timpului. E de o mare duioşie vorba bătrânului din Vidra lămurind pentru ce Iancu n'a dat ochii cu împăratul.

www.digibuc.ro

„Împăratul, zice, ar fi zis că Iancu e nebun de-aia n'a venit să dea faţă amândoi. Dar ţi-ai găs't'o. Iancu i-a scris înapoi: Mă, eu nebun, tu mincinos, tăt nu ne-am fi putut înţelege şi dacă ne-am fi întâlnit". Trăsătură păstrată şi de cântec: „Iancu merge supărat, pentru-un hoţ de împărat". Broşura d-lui Murăşanu răspunde unei serioase nevoi în prejma acestui memorabil centenar. Popularizatorii şi dascălii mulţimilor şi-au făcut datoria. Au mai rămas artiştii, să evoace în perioade ample sau în versuri inspirate acele zile de glorie şi tragedie.

www.digibuc.ro

Stamatiad (Al. T.):

Câţiva scriitori, „Biblioteca Semănătorul" Arad, 1925

Poetul Al. T. Stamatiad face un real serviciu literaturei române, retipărind studiul său asupra poeţilor Ştefan Petică şi Iuliu C. Săvescu. De data aceasta îl completează cu o apologie a poetului Octavian Goga, laureat al premiului naţional de poezie, cu o schiţă critică asupra Teatrului lui Maeterlinck şi, ca o ilustrare, într'o colorată traducere, una din dramele lui într'un act: *Oaspele nepoftit.* Stamatiad e mai presus de toate un poet. Inima lui vibrează de-o suferinţă a artistului, de timbrul cristalin al unui vers inspirat. Deaceea suferinţa lui Petică, şi a lui Săvescu şi ignorarea artei lor şi mai presus de toate puritatea cântecelor lor au aflat în Al. T. Stamatiad un interpret din cei mai călduroşi. Omagiul lui Stamatiad e generos şi pasionat ca şi sufletul lui închinat poeziei.

In traducerea „Oaspelui nepoftit", el a adus minuţioasă exactitate, verb îmbibat de mister şi suflul tragicului inevitabil care circulă în teatrul lui Maeterlinck.

www.digibuc.ro

Raşcu (I. M.):

Anuarul Societăţii literare „Gr. Alexandrescu" a lic. „Unirea", Focşani. Număr jubilar. Anul 1922—1923. Focşani, „Tiparul Putnei", 1923, 196 pag.

E al patrulea anuar publicat de Societatea de lectură „Grigore Alexandrescu" din Focşani, de când e condusă, cu devoţiune şi entuziasm de poetul şi profesorul I. M Raşcu. E o imagină fidelă a bogatei activităţi desfăşurată în anul şcolar 1922—1923 Procesele-verbale ale şedinţelor ca şi anexele compoziţiilor libere vorbesc de spiritul nou care animă pe membrii acelei societăţi şi de meritele conducătorilor. E un seminar de literatură şi critică rivalizând în activitate şi comprehensiune cu instituţiile universitare. Anuarul anului acesta se prezintă mai bogat. El cuprinde şi materialul jubilar al sfertului de veac dela înfiinţarea Societăţii: un rezumat al Conferinţii d-lui Ovid Densuşianu „Intre literatură şi vieaţă", ţinută cu acel prilej la Teatrul din Focşani; un pelerinaj

www.digibuc.ro

al Societății la mormântul lui Duiliu Zamfirescu, precum și material de informații în legătură cu Societatea de lectură. Volumul e un model de alcătuire a unui anuar de de acest soiu, iar materialul cuprins e al unei activități care stă cu cinste în rândul manifestărilor culturale din țară.

www.digibuc.ro

Struțeanu (Scarlat):

Incercare critică asupra comicului dramatic la Caragiale. „Imprimeria Fund. Cult. Principele Carol" 1924, 158 pag.

Intr'o introducere savant susținută, d-l Scarlat Struțeanu studiază geneza comicului, delimitând varietățile și nuanțele ideei comice. D-sa distinge expresia unui comic purgat de orice elemente divergente, didactice sau tragice și acestuia îi zice comic pur. Urmărește conținutul esenței comice în Caragiale la care află unul din aspectele eterne ale sufletului omenesc: prostia responsabilă. E interesant că tocmai puritatea comicului din Caragiale a fost interpretată în istoria criticei noastre literare ca o scădere. D-l Struțeanu dă o largă desvoltare desbaterii procesului istoric al valorii lui Caragiale, în care se întâlnesc părerile criticei oficiale dela Gherea până în zilele de azi Partea aceasta a studiului său dovedește o bogată informație și o dialectică

www.digibuc.ro

stăpână pe subtilități. In partea finală a studiului, d-l Struțeanu crarhizează comicul lui Caragiale, comparându-l lui Aristofan, Plaut, Molière, Shakespeare și Kleist. Este o foarte interesantă lucrare de literatură comparată, a cărei concluzie este superioritatea comicului lui Caragiale, deoarece este singurul pur, deci mai aristic. Cu tot aerul de paradox, ideia se urmărește și superioritatea aceasta a comicului lui Caragiale nu umbrește, după cum afirmă d-sa categoric, nici lirismul nuanțat a lui Aristofan, nici caracterizarea dramatică a lui Plaut, nici creația poetică sau adâncimea sufletelor la Shakespeare a căror amplitudine și volum e incomparabil superior lui Caragiale.

www.digibuc.ro

Varia.

Bălăşei (Preotul Teodor):

Versuri populare române distractive. Vol. II. Cărticica II-a. „Ramuri", Craiova, (1924), 141 pag.

In „Escursiunile în Germania meridională", dela 1858, Nicolae Filimon scrie, la un moment dat: „zică lumea orice va voi, eu susţin şi voiu susţineà totdeauna, că Românul e copilul dracului şi, că, în ceace numim spirit sarcastic, nu-l întrece nici o naţiune". Idee conformă şi cu temperamentul lui Filimon, care în toată opera lui abundă în scânteeri de satiră, când, precum în „Ciocoii vechi şi noui", totul, nu ia tonul unei şarje vehemente — deci satiră potenţată. Dar şi idee ce se întâlneşte cu părerile tuturor cunoscătorilor de literatură populară. „După socotinţa mea, rar popor s'ar puteà compară cu poporul nostru, când

www.dacoromanica.ro

e vorba de satire" -- (Satira tota nostra est, spuneà Quintilian, despre indepedenţa şi originalitatea satirei la Romani) — sunt cuvintele cu care îşi începe culegerea de strigături în horă sau satire mai desvoltate, Preotul Teodor Bălăşel E a doua cărticică din seria de culegeri populare pe care o urmăreşte cu dragoste şi conştiinţă de folklorist. Pentru fiecare bucată, se notează locul de origină.

www.digibuc.ro

Borza (Dr. Alexandru):

Protecţiunea naturii în România. (Extras din Bulet de inform. al grădinii botanice şi al muzeului botanic dela Universitatea din Cluj, vol, IV (1924) No, 1) Cluj, „Ardealul", 1924,. 26 pag.

Ideia înfiinţării parcurilor naţionale a luat fiinţă încă de multă vreme, în diferite ţări civilizate în scopul de a păstrà prin ajutorul anumitor rezervaţiuni naturale ceva din farmecele veşnice ale naturii pentru educaţia ştiinţifică şi estetică a omenirii. Statele-Unite se pare să fi făcut primul pas prin înfiinţarea Yelloustonne Parc-ului unde gaizire, stânci de obsidian, conformaţii geologice ciudate, păduri cu întreaga lor viaţă animală şi vegetală au fost decretate de Congres, avere naţională. Idcea aceasta de protejare neclară întiu început, a evoluat până s'a ajuns la noţiunea de monument al naturii, sacrosanct pentru viitorime. D-l Borza dă o întreagă listă de monumente ale naturii dela noi şi de starea în care se

www.digibuc.ro

găsesc. De pildă: Cheia Prolaz din Valea Cernei, renumită pentru varietăţi botanice rare, e ameninţată de exploatările forestiere; Cheia Turzii, Pădurea Letea din Delta Dunării etc. etc. După un istoric al mişcării protecţioniste dela noi, d-l Borza dă un foarte interesant inventar botanico-silvic, de specii rare ca şi de rezervaţiuni mai reduse sau mai întinse care trebuiesc protejate şi de soarta cărora stă, pe lângă un înalt sentiment de veneraţie estetică, legat şi viitorul cercetărilor ştiinţifice.

www.digibuc.ro

Păcăţian (Teodor V.)

Jertfele românilor din Ardeal, Banat, Crişana, Sătmar, şi Maramureş aduse în războiul mondial din 1914—1918. Sibiiu, „ed Asociaţiunii". Biblioteca Astra No. 7). 1923, 24 pag.

Secţiunea istorică a Asociaţiunii, din Sibiiu pune la cale, încă din 1915 alcătuirea unui chestionar pe completările căruia să se întemeieze statistica populaţiei româneşti şi a jertfelor ei în timpul războiului. Se adoptă, ideea unei *conscripţii nominale,* un recensământ în regulă. Cu lucrările de pregătire şi coordonare e însărcinat Teodor V. Păcăţian. Etapele acestei organizări şi tenacitatea cu care se urmăreşte planul, sunt expuse cu simplitate în această broşură şi fac marele merit al autorului.

Rezultatele unei astfel de statistici sunt incalculabile, pentru reconstituirea istoriei transilvănene în timpul războiului. Incercarea a slujit şi ca un fel de verificare a datelor direcţiunii statistice de Stat din Cluj, faţă de care aduce un plus de aproape

www.digibuc.ro

50.000 suflete, adică un total de 2,979.614 suflete românești. Au luat parte la mișcările impuse de războiu, la partea activă, pe front 449.796; refugiați 3436; arestați și internați 1734. Morți pe front: 41,739; morți în temniță, spital, etc., 11.275; invalizi 25.406; dispăruți până azi 29.839; văduve de războiu 38.630; orfani: 79.226.

Elocvența acestor cifre și nobila lor lecție, nu poate scăpà nimănui.

www.digibuc.ro

Pamfile (Tudor):

Pământul, după credințele poporului român. Publicație postumă. (Academia Română. Din viața poporului român XXXII), „Cultura Națională", 1924, 59 pag..

Tudor Pamfile fu unul din cei mai harnici folkloriști ai noștri. Publicațiile Academiei au tipărit nenumărate din lucrările lui despre datini și meșteșuguri. Ele fac parte, în marea lor majoritate, dintr'o vastă mitologie populară. Prezentul memoriu cuprinde credințele poporului român despre geneza pământului, alegerea și depărțirea uscatului de apă, sprijinul pământului, sfârșitul pământului, etc. Metoda e cea obișnuită tuturor publicațiilor lui Tudor Pamfile: o compilație cât mai fructuoasă și cât mai nud expusă. Urmează memorîului principal două anexe: un sisinologhion cărturăresc, desprins dintr'un gromovnic din 1799, din care Gaster a dat, pe vremuri, un fragment. A doua anexă: o întregire a unui izvod de vechi cutremure pomenite în România.

www.digibuc.ro

Savel (Vasile):

Doine din război, „Biblioteca Semănătorul", Arad, 1925.

Cuvântul de introducere pe care îl publică d. Vasile Savel în fruntea culegerei sale *„Doine din Războiu"* vorbeşte de ele ca de un „document al timpului" prin care au trecut anonimii cântăreţi poporali. Dacă aceasta se poate spune despre orice produs al folklorului, cu atât mai mult e adevărat când e vorba de ecouri ale războiului de ieri. Şi într'adevăr: mai rare ori pagini de istorie vie ca aceste stihuri ale doinelor pe care le dă d. Savel.

Glosele pe care le suggerează lectura lor, sunt din cele mai interesante. Mai întâiu o pronunţată notă pacifică. Când exprimată indirect în tânguiri care ar duce la procese de lèse-eroism: *spune-mi, maic'adevărat, cu ce apă m'ai scăldat? Cât cu apă dela iaz, să fiu numai de necaz, ori cu apă de la mare, ca să umblu toată ţara etc.,*

www.digibuc.ro

când exprimată direct şi cu nuanţă de somaţie. *Foae verde trei granate, Măria Ta înălţate, pune pace nu te bate, c'or cădea pe capu-ţi toate. Nu te-or bate tunurile, ci te-or bate lacrimile.* Sunt apoi serioase şi comice satire la adresa Ruşilor, iubitori de femei şi de ceaiu *(şi am să te ţiu tare bine, numai cu ceaiu şi cu pâne)*, accente de sincer lirism ca în cântecul *Dorul de casa* sau ecouri de cântec bătrânesc:

La piatra strămoşilor
La hotaru morţilor
Unde doru ne usucă
Şi-ţi vine poftă de duca.

Volumul se termină cu câteva schiţe amuzante, în care d Savel abordă cu aplicată fantazie genul fabulei. „Revolta găinilor" e un apolog scris cu toată îngrijirea artistică. Satira e atenuată până la minimum. Obiectivitate şi spirit, iată calităţile pe care le întrunesc schiţele d-lui Vasile Savel.

www.digibuc.ro

Simionescu (I.):

Plante de primăvară, cu 28 figuri în text. (Casa Şcoalelor. Biblioteca de popularizare a ştiinţei, No. 29, 1924, 66 pag.

Pe plaiuri de munte, cu 34 fig. în text id. No. 30, 1924, 61 pag. Plante de baltă, cu 3 fig. în text id. No. 31, 1924, 43 pag.

Niciodată nu vom plăti în destule cuvinte marele bine pe care d-l I. Simionescu l-a adus şi-l aduce cu publicaţiile pentru popularizarea ştiinţei. Râvna d-sale a abordat toate subiectele pe cari le-a redat pe înţelesul tuturor. Broşurile anterioare tratând cheştiuni dificile ca sarea, petrolul, fierul, etc., ca şi cele despre România s'au încetăţenit de mult în lecturile extra-şcolare datorită calităţilor lor de apropiat enciclopedism, şi care fac din ele complimentul cel mai la îndemână, al instrucţiei de program. Am vorbit de vulgarizare. E şi mai mult decât atât în aceste broşuri. In special acelea despre plante, flori şi pasări nu pot lipsi din biblioteca iubitorilor de drumeţie ca şi din aceea

www.digibuc.ro

a îndrăgostiților de natură — am numit mai cu seamă pe poeți. Cu cărțuliile acestea în mână poți fi sigur că nu vei amestecà florile anotimpurilor și în felul acesta vei scăpà de fulgerele poetului Topârceanu, care se pare să fie și un iscusit botanist și care-l căznià pe Iosif pentrucă greșise nu știu cărei specii — ca să vorbim în stilul lui Amiel — minuta floralà. Numirile populare merg mână în mână cu cele savante și schițe grafice dau o imagine necesară a acestor lumi de petale. Dacă vocabularul botanic al lui Panțu e indispensabil, broșurile d-lui Simionescu au avantajul unor sistematizări în acest macrocosm, mai lesne de mânuit și cu marele avantaj al ilustrațiilor. In ziua în care deziderատul Bucurei Dumbravă, de a ni se da un album de flori ilustrat și *colorat*, va fi îndeplinit — și de ce n'am așteptà și această binefacere tot dela d-l Simionescu care l'ar puteà altoi pe actualele broșuri — acestea vor fi câștigat toată lauda care și acum li se cuvine neprecupețit

www.digibuc.ro

INDICE

de numele autorilor cuprinşi în acest repertoriu critic

Adamescu Gheorghe 155
Aderca F. 8
Agârbiceanu I. 5
Ardeleanu C. 7, 129
Aristofan 131
Băcilă Ioan C. 157
Bălan Teodor 159
Bălăşel Teodor 179
Baltazar Camil 63, 65
Bârsan Zaharia 67
Beraru Const. 133
Bezdechi Ştefan 131
Bogdan Duică Gh. 86, 164
Borcia Ion 68
Borza dr. Alexandru 181
Brătescu-Voineşti 10, 143
Bucuţa Emanoil 11
Călinescu Gh. 37
Chiffa Emil A. 70
Constant Eugen 71
Constantinescu I. 73
Cornea George 13
Corneille 135
Costin Lucian 74
Cotruş A. 75
Creangă Ion 15
Cruceanu Mihail 17
Dauş Ludovic 78
Davidescu N. 19, 161
Densuşianu Ovid 80
Dongorozi Ion 21, 23
Dragomirescu Mihail 163
Dulcu Petre 82
Dumbravă Bucura 25
Dumitrescu George 84
Eminescu Mihail 86
Frollo Mia 88
Furtuna Horia 137
Gane Constantin 27
Gane Ion 89
Gheorghiu Mircea 91
Goga Octavian 93, 164
Grămadă Ion 29
Grigorescu Agatha 95
Horaţiu 97, 99
Iliieşiu Iustin 101

www.digibuc.ro

Isac Emil 102
Lăzăreanu Barbu 166
Loghin Const. 29
Lovinescu E. 97, 99, 168
Macedonski Alexandru 33
Maeterlinck 139
Maniu Adrian 104
Manolache Const. 149
Mantu Lucia 31
Marinescu Constanța 170
Minulescu Ion 35, 100
Moldovanu Corneliu 135
Murășanu Teodor 172
Nanu D. 135
Nenițescu Ștefan 108
Păcățianu Teodor V. 183
Pamfile Tudor 185
Papini Giovanni 37
Pas Ion 40
Peltz I. 42
Petică Ștefan 110
Petra-Petrescu Horia 41, 141
Petrea Dascălul 46
Petrescu Cezar 48
Petrescu Lucreția 143
Pillat Ion 112
Poiană Volbură 145
Prodan Paul I. 147
Rașcu I. M. 175
Relgis Eugen 50
Romanescu Vasile 57
Rosetti Radu D. 55
Rostand Edmond 149
Rotcă G. 114
Sadoveanu Mihail 61
Savel Vasile 186
Simionescu I 188
Stamatiad Al. T. 116, 118, 139, 174
Steuerman-Rodion 54
Struțeanu Scarlat 177
Theodorian Caton 151
Tutoveanu G. 121, 123
Valerian I. 125
Vladimir Sonia 59
Voronca Ilarie 127
Zamfirescu G. Mihail 153

www.digibuc.ro

Biblioteca Semănătorul

Nr. 1. *Al. Ciura:* **Fraţii, schiţe din războiu** Lei 5.—
Nr 2. *V. Stanciu:* **Cuib de rândunică (schiţe)** 5.—
Nr. 3 *I. Agârbiceanu:* **Din viaţa preoţească schiţe** 5.—
Nr. 4. *Dr. I. Lupaş:* **Din trecutul ziaristicei rom.** 5.—
Nr. 5. *Dr. Ion Mateiu:* **Probleme şcolare** Lei 5.—
Nr. 6. *A. S. Iorga:* **La chestiunea industriei naţ.** 5.—
Nr. 7. *Ion Clopoţel:* **Însemnări pe răboj** Lei 5.—
Nr. 8. *I. Barac:* **Piteiea Gâscariţă** Lei 5.—
Nr. 9—10. *M Gaşpar:* **Blastăm de mamă roman** L 10.—
Nr. 11. *Victor Stanciu:* **Plantele de leac** Lei 5.—
Nr. 12. *E. Isac:* **Ardealule, Ardealule bătrân** L 5 —
Nr. 13. *G. D.:* **La stână, schiţe trad. de *C. Muşlea*** 5 —
Nr. 14. *I. Băilă:* **Insurăm pe Victor, Pe povârniş** 5.—
Nr. 15. *Dr. I. Lupaş:* **Luptători pentru lumină** 5.—
Nr. 16. *Dr. Al. Borza:* **Din viaţa plantelor** Lei 5.—
Nr. 17. *Ioan Georgescu:* **Dovezi nouă pt. adevăruri vechi.** — Gânduri şi indemnuri. Lei 5.—
Nr. 18. *Gavril Todica:* **Zări din univers** Lei 5.—
Nr. 19. *Dr. I Suciu:* **Patimile şi moartea lui Isus** 10.—
Nr. 20. *Wildenbruch:* **Lacrimi de copii** Lei 5.—
Nr. 22. **Colinde, cântecele irozilor şi de stea** 5.—
Nr. 23—25. *M. Eminescu:* **Poezii.** Lei 20.—
Nr. 26. *Al. Ciura:* **Scrisoare în cecalaltă lume** 5.—
Nr. 27—28. *I. Clopoţel:* **Antologia scriitorilor români** (G. Lazar, G. Asachi, I E. Rădulescu, B P. Mumuleanu, Al. Hrisoverghi, D. Petrino, Al. Depărăţeanu, N. Nicoleanu, C. Stamati, V. Cârlova, A. Cantemir, D. Ţichindeal, Al. Donici, G. Alexandrescu, A. Pan, D. Bolintineanu, Al. Sihleanu, G. Barițiu, A. Şaguna, Tim. Cipariu). 15.—
Nr. 29—30. (M. Cogălniceanu, V. Alecsandri, N. Bălcescu, Ion Ghica, Al. Odobescu, C. Negruzzi, Gh Panu, B. P. Haşdeu, C. A. Rosetti, C. Boliac) 15·—
Nr. 31—34. (T. Maiorescu, M Eminescu, N. Gane N. Filimon, I. Slavici, I. Creangă, P. Ispirescu, Gh. Coşbuc, Al. Vlahuţă, I. L. Caragiale, B. Şt. Delavrancea, C. Dob.-Gherea, Ion Gorun, I. Al. Brătescu-Voinești, Pc. Locusteanu, D. D Pătrăşcanu, V. Oniţiu şi A. Bârseanu). Lei 20·—

www.dacoromanica.ro

Nr 35—38. (N. Iorga, E. Gârleanu, M. Sadoveanu, D. Anghel, St O. Iosif, L Al. Basarabescu, S. Puşcariu, I. Adam, I. Ciocârlan, I. Agârbiceanu, Al. Ciura, O. Goga, P Cerna, E. Pitiş, M. Cuntan, I. Chendi, C. S. Aldea, C Theodorian, Al. Cazaban, Z. Bârsan, Dr. I. Lupaş, G. Ranetti, V. V. Delamarina, G. Galaction, A. Cotruş şi M. Codreanu) Lei 20.—
Nr. 39. *Toma Cocişiu:* Povestiri din natură Lei 5·—
Nr. 40. Cântări naţionale şi diverse cântece. L 30·—
Nr 41. *Al L. Morariu:* Dela noi, Poveşti. Lei 5·—
Nr. 42—45. *V. Alexandri:* Poezii. Vol. I. Lei 25 —
Nr. 46—48. *V. Alexandri:* Poezii. Vol. II Lei 20.—
Nr. 49. *Adam Bolcu:* Poveşti şi Povestiri Lei 5·—
Nr. 50. *Mauriciu Jokai:* Piticii din Lesotung Lei 5·—
Nr. 51—54. *Andreiu Mureşeanu:* Poezii Lei 10·—
Nr, 55—56. *C. Cehan* Ardealul. Dramă în 4 acte 10.—
Nr. 57. *Ilie Hociotă:* Din lumea duhurilor. Lei 5.—
Nr. 58. *V. Alexandri:* Paraclisierul, Herşcu bocceg. 5.—
Nr. 59—59/h. *V. Alexandri:* Teatru. II. (Cinel-Cinel, Piatra din casă. Nunta ţărănească) Lei 10 —
Nr. 60—60/d. *V. Alexandri:* Teatru. III. (Arvinte şi Pepelea, Stan covrigarul, Barbu lăutarul) Lei 5.—
Nr. 61. *Volbură Poiană:* Ion Burduf (Viaţa unui copil până la părăsirea scoalei primare Lei 5·—
Nr. 62—63. *T. Murăşanu:* Cioburi de oglindă 10·—
Nr. 64. Prof. *Horia Teculescu:* Scriitorii ca luptători pentru unirea neamului Lei 5·—
Nr. 65—66. *Emil Isac:* Cartea unui om Lei 10·—
Nr. 67—68. *I. Agârbiceanu:* Visurile, povestiri L. 10—
Nr. 69. *Gavril Todică:* Urgiile naturii Lei 5·—
Nr 70. *Sextil Puşcariu:* Literatura română Lei 5·—
Nr. 71. *Eug. Sperantia:* Sub nimbul familiar L 5.—
Nr. 72. *Al. Mănciulescu:* Povestiri Lei 5.—
Nr. 73. *Vasile Savel:* Doine din răsboi Lei 5.—
Nr. 74—74/a. *Septimiu Popa:* Povestiri Lei 10.—
Nr. 75—75/a. *Emil Isac:* Notiţele mele Lei 10.—
Nr. 76. *Ion Montani:* Din zile grele Lei 5.—
Nr. 77—79. *Prof I. Georgescu:* Strengarul satului. (Piesă populară în trei acte) Lei 15.—

www.digibuc.ro

Nr. 80—81. *Al. T. Stamatiad:* **Cați-va scriitori** (O. Goga, St. Petică, I. C. Săvescu, M. Maeterlinck L 10.—
Nr. 82 *A. Cotruș:* **Versuri** Lei 5—
Nr. 83—84. *St. Meteș:* **Moșiile Domnilor și boerilor din țările române în Ardeal și Ungaria** L 10.—
Nr 85 86. *Tr. Mager:* **Aspecte din Munții Apuseni** (Târgul de fete dela Găina, etc) Lei 10.—
Nr 87—89. *Prof Dr. Gr Cristescu:* **Perspective sociale și culturale în lumina evangheliei** 15.—
Nr. 90—92. *V. Demetrius:* **Nuvele alese** Lei 15.—
Nr. 93. *Elena Farago:* **Scrisori** Lei 5.—
Nr. 94—94/a. *Al. Ciura:* **Iscariot** (Schițe) Lei 10.—
Nr. 95—96. *Ion Montani:* **Valul care trece** Lei 10 —
Nr. 97. *St Meteș:* **Relațiile Mitropolit. A. Șaguna cu Românii din Principatele române** Lei 5.—
Nr. 98—99 *Ch. Lebrun-D. Nanu:* **La mielul alb** 10. -
Nr. 100. *George Mihail Zamfirescu:* **Magnolia** 5.—
Nr. 101. *Onisifor Ghibu:* **In jurul catolicismului și a unirii bisericilor** Lei 5.—
Nr. 102—103. *Const. Sudețeanu:* **Introducere în sociologia lui Auguste Comte** Lei 10.—
Nr. 104—106 *Eugeniu Sperantia:* **Generalități de Psicologie individuală și socială** Lei 15.—
Nr. 107—108. *Goethe:* **Ifigenia în Taurida**, dramă. In românește de Virgil Tempeanu Lei 10.—
Nr. 109—110. *Al. Manciulescu:* **Tudor Dragomir.** (Povestiri) Lei 10.—
Nr, 111—113, *St. Meteș:* **Păstori ardeleni în principatele române** Lei 15.—
Nr. 114—115. *Teodor Murășanu:* **Lumini suflate de vânt** (Versuri) Lei 10.—
Nr. 116. *Al Las. Moldovan:* **Fabule și satire** L. 5.—
Nr. 117—118. *Adrian Pascu:* **Cuibul tăcerii** (schițe și nuvele) Lei 10.—
Nr. 119. *Dr. Seb. Stanca:* **Sergentul** (Dramă într'un act) Lei 5.—
Nr. 120—122. *Perpessicius:* **Repertoriu critic** L 15.—
Nr. 123—124. *Sandu Teleajen și Adr. Pascu:* **Crainul Vânt** (Poem dramatic în 3 acte) Lei 10.—
Nr. 125—127. *E. Lovinescu:* **Figuri ardelene.** (O. Goga, L. Rebreanu, T. Maiorescu, St. O. Iosif, I. Agârbiceanu, Il. Chendi) Lei 15.—

www.digibuc.ro

Nr. 128—129. *Savin Constant:* **Autentice... Schiţe vesele** Lei 10.—

Nr. 130 - 131. *Ion Dongorozi:* **Signor Berthelotty, schiţe** Lei 10.—

Nr. 132—133. *Grigorie Alexandrescu:* **Fabule** L 10.—

Nr. 134—135. *Lucian Blaga:* **Feţele unui veac** Lei 10.—

Nr. 136—137. *Al. Iacobescu:* **Icoane şi privelişti** Lei 10.—

Nr. 138. *N. Ghiulea:* **Ocrotirea clasei de mijloc. Chestiunea meseriaşilor** Lei 5.-

Nr. 139—140 *Gh. Maior:* **Mănăstirea Argeşului** (în 5 acte) Lei 10.—

Nr. 141. *Tie Flaviu:* **Carnetul unui preot dela sate** Lei 5.—

Nr. 142—143. *Const. Cehan-Racoviţă:* **În cerdacul casei bătrâneşti.** Povestiri. Lei 10.—

Nr. 144—145. *Volbură Poiană:* **Fata din Ardeal.** Poem naţional în 3 acte Lei 10 ...

Nr. 146—147. *Onisifor Ghibu:* **Cu gândul la Basarabia.** Lei 10

Nr. 148 149. *Adrian Pascu:* **Irena.** Comedie dramatică în 3 acte. Lei 10.

Nr. 150. *Dr. S. Stanca:* **Greva şi alte povestiri.** Lei 5.—

Nr. 151—152. *Sandu Teleajen:* **Moşnenii.** Dramă în 3 acte. Lei 10.—

Nr. 153—154. *Lucian Blaga:* **Ferestre colorate** Lei 10.—

Nr. 155. *N. Ghiulea:* **Şcoala poporului. Probleme sociale.** Lei 5.—

Nr. 156. *Gh. Maior:* **Cele 12 fete de împărat şi palatul fermecat.** Feerie în 4 acte Lei 5.—

www.digibuc.ro

Pentru tot ce priveşte „Biblioteca Semănătorul" a se adresă Librăriei diecezane din Arad.

www.digibuc.ro